

Maria Dorina Pașca

**Culoarea
în relația
medic – pacient**

Colecția *Filosofie și comunicare*
Coordonator: Eugeniu Nistor

MARIA DORINA PAȘCA

Culoarea

în relația

medic – pacient



Editura Ardealul,
Târgu Mureș, 2025

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Pașca, Maria Dorina
Culoarea în relația medic – pacient /
Maria Dorina Pașca
Târgu Mureș: Editura Ardealul, 2025

ISBN 978-973-8406-88-9

821.135

C u p r i n s

Un strop de ... culoare / 7

Cap. 1 – identitatea / 11

1.1- culoarea;

1.2-psiho-cromatic;

Cap. 2. – cromo-metafora / 91

2.1-concept;

2.2-sănătate- boală;

2.3-diagnostic;

2.4-medic-pacient;

Cap. 3. – anotimpul / 129

3.1-natura;

3.2-primăvara-dimineța;

3.3-vara-visul;

3.4-toamna-focul;

3.5-iarna-stelele;

Cap. 4. – impactul / 143

4.1-spatiul;

4.2-cabinetul medical;

4.3-spitalul;

4.3-halatul;

Adagio... / 195

Bibliografie / 197

Un strop de culoare

Alături de poveste, **culoarea/culorile** dă/dau **culoare** comunicării și relaționării medicului cu pacientul, în contextul abordării interdisciplinare a acesteia, având și determinând apoi, noi conotații cognitiv-semnificative prin surplusul informațiilor acumulate, raportate la situația concretă și nu numai.

Astfel, culoarea:

- atenționează;
- completează;
- exprimă;
- evidențiază;
- identifică;
- recunoaște;
- semnifică;
- semnalizează,

dar mai ales, **pune în valoare** o stare de bine sau nu, ajutând, metaforic vorbind, la diagnosticarea cât mai precisă și veridică a pacientului la/în momentul oportun și într-o contextualitate dată.

Deci, dacă pornim de la **albul ochilor** la **roșu-n gât**, trecând și printr-o **inimă albastră**, ajungem cu siguranță a descoperi o largă paletă a culorilor existente la nivelul corpului uman, surprinsă din punct de vedere **medico-psiho-social**, periplul nostru cognitiv stipulând valențele valorilor formative și informative legate de starea pacientului abordat.

Și astfel, **culoarea** își găsește locul și:

- pe holuri;
- în secțiile de așteptare;
- în sălile de operații;
- în cabinetele medicale;
- pe halate;
- pe instrumentar, etc

codificând și apoi, decodificând o:

- conduită;
- atitudine

și un comportament al medicului față de pacient, având ca punct de reper, **reacția** acestuia la factorii ambientali care pot sau/și influențează în mod conștient și activ-cognitiv, elementele de comuni-

care și relaționare dintre cei doi actori, meniți a găsi
liantul:

- acceptării;
- cooperării;
- colaborării;
- înțelegerii

și încrederii reciproce, pornind și fiind întru totul de
acord, de la ...**culoare!**

Conf univ dr psih. Maria Dorina Pașca

Cap. I – identitatea

1.1- culoare;

1.2- psiho-cromatic;

1.1.- culoare

Având ca punct de reper DEX (2009), identitatea substantivului **culoare** surprinde prin modalitatea sa variată de abordare și anume:

- însușire a luminii determinată de compoziția sa spectrală, care, permite ochiului să perceapă în mod diferit radiațiile vizibile incidente pe retină, având aceeași intensitate, dar lungimi de undă diferite;
- totalitatea radiațiilor de lumină de diferite frecvențe pe care le reflectă corpurile și care crează asupra retinei ochiului, o impresie specifică;
- aspectul colorat al lucrurilor;
- vopsea;
- nuanță;
- ton;

- senzație, impresie produsă asupra ochiului omenesc de radiațiile luminoase de diferite frecvențe.

De asemenea, adăugându-se în timp **caracteristici de culori și categorii**, cum ar fi:

a) **calde** - aflate în prima jumătate a domeniului radiațiilor luminoase (spre infraroșu), ca:

- roșu;
- portocaliu;
- galben;
- roz;

b) **reci** – aflate în cea de-a doua jumătate a domeniului radiațiilor luminoase (spre ultraviolet), ca:

- verde;
- albastru;
- turcoaz (albastru-verziu);
- violet;
- lavandă (violet deschis);

c) **fundamentale** – fiecare dintre culorile (roșu, galben și albastru) care nu pot fi obținute prin

amestecul altor culori, dar amestecate între ele, dau toate celelalte nuanțe și culori;

d) **neutre**, cum ar fi:

- maro;
- bej;
- gri;

e) **nonculori**, neuitând:

- negru;
- alb,

toate exprimând la un moment dat și absolut individual, o vibrație transpusă în:

- emoții;
- trăiri;
- sentimente,

practic, reacții personalizate și raportate la nivelul de timp și spațiu al identității culorii în acel spectru al cunoașterii și evoluției percepției de ... **culoare**.

Determinăm astfel o legătură intrinsecă prin trăirea noastră extrinsecă la nivel de culoare, ea, identificându-se atât convențional cât și psihosocial.

În demersul nostru cognitiv, vom cunoaște empiric **culoarea** ca identitate și concept, urmând ca psihologia culorilor să premeargă valoarea implicării sale, raportată în decursul aprofundării rezonanței uzuale, la reala și necesara comunicare și relaționare medic-pacient privită și din această perspectivă, unii apropiind-o ca și abordare de cea ... holistică.

În acest context, **periplul nostru cromatic** va porni de la identificarea din punct de vedere conceptual-perceptiv a fiecărei culori în parte.

Astfel, în arealul **culorilor calde**:

1) **ROȘU**, după DEX(2009) este:

- de culoare sângerie;
- culoarea sângelui;
- simbolizează:
 - căldură;
 - foc;
 - pasiune;
 - entuziasm;
 - agresiune,

- poate mări presiunea sângelui și ritmul respirației;

- are un efect stimulator general:

- provoacă;

- incită la acțiune;

- stimulator intelectual și psihosomatic,

fiind una din culorile fundamentale ale spectrului luminii, situată la marginea acestuia, dinspre lungimile de undă mari.

Este recunoscut faptul că **roșu** are și perspective antagonice, pornind de la:

- senzualitate;

- dinamism;

- acțiune,

ajungând deseori la agitație și pericol, când e folosit în exces, deranjând un anumit echilibru emoțional existent.

De asemenea, **purtată** prin lume, **roșu** primește conotații simbolice variate. Astfel, conform Haller K (2019) în:

- *Africa de Sud*, roșu simbolizează sângele vărsat în perioada Apartheidului și a ajuns să fie perceput ca reprezentând doliul;
- *Vest*, roșu este sinonim cu pasiunea și cu dorința carnală, astfel că, de Ziua Sfântului Valentin, vedem puse în vânzare multe felicitări, flori și cadouri roșii;
- *China*, simbolizează viața lungă și norocul, prosperitatea și șansa, această culoare fiind purtată în mod tradițional de mirese. De asemenea, este culoarea Anului Nou Chinezesc, când oamenii dăruiesc apropiaților plicuri roșii în care pun bani;
- *India*, este culoarea purității și a iubirii. Când femeile se mărită, își colorează cărarea de păr cu ...roșu.

Deci, **roșu** în complexitatea sa, privit ca un corolar, ne:

- afectează fizic;
- determină răspunsuri fizice;
- crește ritmul cardiac;
- accelerează pulsul

și practic, în anumite situații, poate să ne activeze instinctul de **luptă sau fugi**, fiind acea reacție care survine ca răspuns la o amenințare sau la un atac, urmând a cunoaște și conotațiile sale psihologice în demersul nostru psihosomatic care va urma, deslușind înțeleșuri, dar mai ales ... neînțeleșuri.

2) **PORTOCALIU** să nu uităm că reprezintă:

- un amestec evident între cei care preferă culoarea galben și adepții culorii roșii;

- simbolizează:
 - spiritul;
 - căldura;
 - confortul;
 - acțiunea;
 - adăpostul;
 - senzualitatea,

dar, în nuanțe extrem de vii, folosit pe suprafețe întinse, poate fi ... obositor, sugerând chiar:

- frivolitatea;
- lipsa unor valori intelectuale serioase,

fiind practic, o combinație între fizic și emoțional.

Aceeași sursă, Haller K (2019), ne atenționează că, în:

- *America*, e culoarea dovleacului și simbolizează Halloween-ul;
- *India*, e o culoare sacră, practic, pentru hinduși reprezentând culoarea spiritualității și a păcii;
- *Japonia*, e culoarea civilizației și a culturii.

Portocaliul, după Kastan D.S. și Farthing S. (2020) sau **oranjul** pare să fie singurul cuvânt cromatic de bază pentru care nu există decât un unic referent vizual: **portocala**, fructul care a și dat denumirea culorii, cu toate că, era cunoscută și înainte, neavând o denumire specifică ei, oscilând între **galben și roșu**, urmând ca în timp, să-și ocupe locul de culoare portocalie de sine stătătoare.

Interesant apare și **drumul** de la portocaliu la orange, căci St. Clair K. (2017) : “ Cei care și-au pus vreodată întrebarea dacă inițial *portocaliu* s-a referit la culoare sau la fruct, nu trebuie să aibă nici o mirare. După toate probabilitățile, acest fruct a fost cultivat în China, după care s-a răspândit spre vest,

iar numele i-a rămas risipit în urmă ca o spirală de coajă abandonată, ajungând în timp la *orange* în franceză și în fine, *orange* în engleză, astfel că *oranj* sau *portocaliu* a apărut ca nume a unei culori abia în secolul al XVI-lea, iar una din primele apariții ale termenului cu valoare adjectivală este cea din 1502, când Elisabeta de York a cumpărat “*mâneci din mătase portocaliu-oranj pentru Margaret Tudor*”.

3) **GALBEN** – evidențiat în DEX (2009) ca fiind de:

- culoarea aurului;
- lămâii;
- culoarea soarelui,

și simbolizează:

- fericirea,;
- bucuria;
- energia vitală;
- optimismul;
- încrederea

iar prea mult galben sau tonul greșit în raport cu celelalte dintr-o schemă de culori, poate provoca:

- scăderea stimei de sine,

apărând: - frica;

- anxietatea,

important fiind menținerea echilibrului legat de *galben*, știind că în esență, ea stimulează mai ales din punct de vedere emoțional, determinând răspunsuri emoționale, ca expresie a conduitei, atitudinii și comportamentul celui avizat.

Călătorind prin lumea culorilor cu Haller K (2019), vedem că galbenul în:

- *China*, este asociat cu pornografia, dar e și culoarea împăraților;

- *Egipt*, e culoarea doliului și a tristeții, din cauză că este asociat cu aurul, care reprezintă viața eternă;

- *Japonia*, este culoarea trădării, dar și simbolul curajului;

- *Europa*, e culoarea lașității, a slăbiciunii și a înșelăciunii;

- *Germania* și *Franța*, e considerată ca fiind culoarea geloziei,

deci atenție, inclusiv la ... *floarea soarelui* !

4) **ROZ**, ca și culoare caldă, se dovedește a fi eficientă atunci când noi avem nevoie de :

- blândețe;
- compasiune,

exprimând totodată:

- dragostea empatică;
- grija;
- atenția,

având în vedere că unele tonuri sunt stimulative la nivel fizic, datorită intensității reduse a culorii.

Pentru **roz**, Haller K. (2019) pornea de la faptul că, în:

- *China*, culoarea a fost necunoscută până de curând, simbolul pentru roz se traduce prin *culoare străină*;
- *Thailanda*, este culoarea zilei de marți;
- *Coreea* denotă încredere;
- *Țările anglofone*, este culoarea fetițelor.

Să nu rămânem *prinși* totuși în ecuația că:

- fetele – roz și numai roz;
- băieții – albastru și numai

albastru, când sunt bebeluși, și de asemenea, că:

- viața nu este întodeauna roz;
- această culoare te moleșește,

cu toate că, francezul ar spune întotdeauna “ *la vie en rose*”, dar istoriile și nu numai, ciclic, se repetă, ajungând la o saturație de ... *roz*.

Complexitatea **culorilor calde** va fi surprinsă ca atare atunci când, **din punct de vedere psiho-logic**, își vor găsi și/sau regăsi... identitățile, dezvoltându-și părțile lor *umane*.

În arealul **culorilor reci** :

1) VERDE , după DEX (2009):

- are culoarea: - naturii;
- frunzelor;
- vieții;
- ierbii fragede,

și în general a vegetației poaspete de vară;

- poate să exprime - concentrare;
- siguranță;
- introspecție,

facilitând deconectarea nervoasă, fiind totodată și un calmant pentru stres, găsindu-și locul, de ce nu, și în ... tranzacțiile financiare;

- este una dintre culorile fundamentale ale spectrului solar, situată între galben și albastru;

Diversitatea face ca **verdele**, Haller K. (2019), în:

- *SUA*, este culoarea banilor, a naturii, simbolizând și mediul, iar în partea de est, poate să simbolizeze fertilitatea și noile începuturi, dar și infidelitatea;
- *China*, dacă porți o pălărie verde, le indici semenilor că soția ta ți-a fost necredincioasă;
- *Anglia*, este culoarea geloziei, *gelozia*, *monstrul cu ochii verzi*- este o expresie folosită întâia dată de Shakespeare, în *Neguțătorul din Veneția*;
- *Irlanda*, este culoarea norocului și a ... trifoifului;
- *America de Sud*, este culoarea morții;
- este culoarea preferată a profetului Mahomed;
- este culoarea Paradisului.

Este curios faptul că **verdele** deține și alte conotații, cum ar fi, Kastan D. S. și Farthing S. (2009) :

- culoarea reprezentativă pentru mișcarea de protecție a mediului;

- ca partid politic- destul de departe de centru, înspre stânga;
- dacă la nivel, e culoare rece, în sens politic a devenit idubitabil o culoare primară;
- ar avea de-a face cu *omuleții verzi de pe Marte*;
- azi, oamenii de pe Pământ sunt *verzi* datorită dorinței lor de a salva planeta.

De asemenea, St Clair K (2017) susține că, în budism, există o poveste despre culoarea verde: “ Un zeu i s-a arătat într-o noapte în vis unui băiețel și i-a spus că, pentru a obține tot ce și-ar putea dori vreodată, nu trebuie decât să închidă ochii și să-și imagineze că marea nu este verde. Povestea are două finaluri posibile. Potrivit unuia, băiatul a reușit în cele din urmă să se lumineze; celălalt spune că s-a lăsat atât de mistuit de eșecurile permanente încât, treptat, și-a pierdut și mințile și viața.”

Parafrazând, am putea spune că **verdele** își are capcanele și ... politicile sale, fiind când prea viu sau din contră, șters și nebăgat în seamă, cu toate că-și găsește pe multe embleme statale și steaguri ... locul,

facând pace sau discordie, pornind și având o evoluție istorică proprie.

Și cu toate acestea, ne permitem a transcrie într-o *tonalitate de verde*, acordându-i St Clair K (2017) lui Vasili Kandiski, ultimul cuvânt despre antipatia irațională față de verde. “*Verdele absolut* „ scria el „*este cea mai anesteziatoare culoare cu puțință... la fel ca o vacă grasă, plesnind de sănătate, stând într-o rână, ca prinsă în rădăcini, capabilă doar să rumege și să contemple lumea prin ochii ei stupizi, inexpressivi*”.

Verde? – fără comentarii...verzi...

2) **ALBASTRU**, aflăm din același DEX (2009) că este:

- culoarea cerului senin;
- culoarea mării;
- semnifică: - onestitate;
 - integritate;
 - comunicare;
- preferată pentru uniforme, astfel:

- nuanțele de albastru mediu / închis
sunt prezente în sistemul corporatist și comunică:

- seriozitate;
- autoritate;
- par ușor abordabili;

- nuanțele de albastru deschis, exprimă:

- un sistem de comunicare deschis;
 - tip de gândire creativ și relaxat;
- este culoarea preferată/potrivită pentru uniforme școlare, ajutându-i pe elevi să:

- se concentreze;
- devină calmi;
- își împărasească ideile;
- inițieze discuții;

practic, să fie *deschiși la minte*.

- este una din culorile spectrului luminii, situată între verde și indigo;

Totodată, St. Claire K. (2017) ne spune că albastrul era prețuit de egiptenii antici, acesta reprezentând:

- cerul;

- fluviul Nil;
- creația;
- divinitatea,

considerându-se totodată că albastru alunga răul și aducea prosperitate, având chiar puteri magice.

De asemenea, Haller K. (2019), aruncând o privire prin lume, vedem că **albastru** în:

- *Japonia*, înseamnă fidelitate și noroc;
- *Hinduism*, este culoarea lui Krishna și reprezintă dragostea și fericirea divină;
- *Vest*, este asociat cu tristețea și cu o stare sufletească apăsătoare, de unde și expresia “ *feeling blue* „, pornind de la:

- trist;
- nefericit;
- deprimat;
- melancolic.

Chiar dacă face parte din categoria culorilor reci, albastru poate reprezenta:

- calmul;
- odihna;

- liniștea;
- relaxarea,

având chiar și efect de sedativ, alături de cea ce codifică:

- concentrarea;
- claritatea mentală;
- gândirea creativă,

toate coexistând și având la bază **echilibrul**, fiind legată de spirit, reprezentând, de ce nu, *Planeta Albastră* – Pământul.

3) **TURCOAZ** (albastru- verzui), se pare că:

- trezește mintea;
- permite deschidere;
- are în atenție gândirea sinergică,

apărând ca și **piatră semiprețioasă** venerată încă de pe vremea egiptenilor și a perșilor, fiind de asemenea asociată cu:

- creativitatea;
- seninătatea;
- protecția;
- înțelepciunea,

dar, mai ales, conexiunea pe/în plan spiritual, cunoscut fiind că în Tibet, copiii tibetani primesc la naștere o piatră turcoaz numită și *piatra cerului* pentru a fi protejați de pericolul căderii de pe munte și că în timp, piatra își pierde din unele proprietăți, așa că la vârsta senectuții celui care a avut-o, ea se transmite mai departe celui tânăr, fiind prezentă astfel, din generație în generație, recăpătându-și ... puterea.

Este ca și culoare, printre puținele ce-și primesc/ce li se atribuie numele/ denumirea de la o piatră, de data aceasta, semiprețioasă.

4) **VIOLET**, își împrumută numele și culoarea de la o **floare** și simbolizează: - spiritualitatea;

- spiritul jertfei,

iar în limbajul liturgic uzual, este asociată cu:

- penitența;

- pocăința;

- reculegerea;

și devine stimulator a celor mai înalte idealuri umane, dar o regăsim și ca *patent* al :

- extravaganței;

- individualismului;
- neconvenționalului;
- artificialului;
- ambiguității,

cu toate acestea, ea fiind în primul rând **regală**.

După Haller K. (2019), culoarea **violet** este percepută într-o oarecare măsură și social, deoarece:

- pentru *văduvele thailandeze*, este culoarea doliului și denotă tristețe;
- *romanii* au impus-o ca simbol al statutului social, astfel încât, Iulius Cezar, prin decretul său, a hotărât că nimeni nu avea voie să poarte această culoare, cu excepția lui;
- *Elisabeta I* a purtat o rochie violet la banchetul de încoronare, iar când a murit, sicriul i-a fost acoperit cu catifea violet;
- și acum în *Vest*, este și rămâne culoarea regalității.

Și cu toate acestea, prea mult violet nu rezolvă nimic, ci din contră, poate surprinde nota de ieftin și dubios a celui/celeia ce-au folosit-o ... în exces ... nu dă ...bine.

5) **LAVANDA** (violet deschis) tonul violetului care provine tot de la o **floare**, este destul de greu în a-și găsi specificul, deoarece, inevitabil, se ajunge tot la...plantă, coincidența fiind mai mult decât ... vizibilă.

Cu toate acestea, apare ca și **culoare** de sine stătătoare în istoriile elisabetane si victoriene, ca și *pretext* pentru perioada grea de doliu, ea având calitatea de a face trecerea, adică semi-doliu, spre culori închise, negru, cenușiu, gri.

De asemenea, **lavanda** fie culoare sau/și floare, este simbolul:

- feminității;
- tandreței;
- forței,

fiind preferată, în general, de femei, dar într-o cantitate prea mare, cea în cauză devine ... ștearsă, nefiind vizibilă în comunitate, chiar dacă s-a dorit a fi ... *văzută*.

Dacă culoarea nu are miros, **floarea** în schimb, prin mireasma ei ameliorează:

- stările de nervozitate;
- anxietatea;
- stresul;

fiind și un bun antidepresiv, deoarece calmează:

- emoțiile;
- stările puternice,

recunoscându-i-se astfel calitățile terapeutice.

Și ca similitudinea să fie completă, *lavanda* (fie culoare sau/și floare), este „ca o floare care îți lasă o amintire frumoasă, aceste amintiri sunt demne de păstrat pentru totdeauna” sunt cu siguranță cuvintele unui bărbat, credem noi, atât de îndrăgostit cât și ... înțelept.

Ca și **culori neutre** :

1) **MARO**, din DEX (2009), este:

- brun-roșcat;
- castaniu;
- de culoarea castanei coapte;

dar și a pământului și pădurii, comunicând totodată:

- putere;
- maturitate,

- aducând cu ea și:
- confort fizic;
 - siguranță;
 - simplitate;
 - liniște;
 - destindere.

Întâlnit și sub denumirea de **brun**, Haller K (2019), în:

- *Vest*, este culoarea pământului și reprezintă :
 - belșugul;
 - fertilitatea;
 - natura;
- *India*, este una din multele culori care simbolizează doliul
- *Japonia*, denotă: - forță;
 - durabilitate.

Pe lângă culoarea pământului, **maro** este și cea a **lemnului**, ceea ce o face să fie precum un copac:

- trainică;
- de nădejde;
- puternică,

rămânând “*ca și butucii dintr-un șemineu și podelele de lemn*” – intimă și caldă, dând impresia de Lume Veche și rafinament classic.

De asemenea, St Clair K (2017) – facerea omului din lut este un motiv în multe culturi și religii, de la cea babiloniană și până la islam; după cum scrie în Biblie: “Întru sudoarea feței tale îți vei mânca pâinea, până te vei întoarce în pământul din care ești luat; căci pământ ești și în pământ te vei întoarce”. S-ar putea ca **brunul** să fie simbolul solului bogat de unde ne tragem hrana, dar nu-i vom arăta niciodată recunoștința noastră.

De fapt, este nu numai culoarea pământului în care ne vom întoarce cu toții într-o zi, ci și a:

- noroiului;
- mizeriei;
- gunoiului;
- fecalelor,

maroul/brunul suferind ca și culoare că *nu* este nici o nuanță, ci doar o ... umbră.

Dureros, dar totuși...există chiar și așa!

2) **BEJ**, atipică, fără să stârnească pasiuni arzătoare ca și culoare, apare ilustrată de St Clark (2017): “Iată esența problemei de imagine a culorii bej ca:

- fiind prudentă;
- plină de modestie;
- fiind și profund monotonă,

chiar dacă, Phillips S. V. (2009), din câte se pare, **bej** este interpretat într-un fel sau altul, drept *neutru*, o culoare ambiguă care va plăcea oricui.

Comentând citatul, St Clair K (2017) atenționează că în realitate, lucrurile stau mult mai rău, adică, speranța nu este că va *plăcea* tuturor, ci doar că nu va *supăra* pe nimeni. Ar putea fi culoarea conceptuală a burgheziei: - convențională;

- prefăcută;
- materialistă,

iar din această perspectivă, pare relevant mergând până la idea că **bejul a evoluat de la culoarea oilor până la cea adoptată de oamenii cu spirit de oi**. Oare există vreo culoare mai capabilă decât **bejul**, să amintească de înclinațiile noastre de turmă, către

consumerismul așezat și amabil? Nu-i de mirare că specialiștii în denumiri îl evită.

De ce, ne întrebăm noi? Simplu: **bejul** este plictisitor.

3) **GRI** este idealul de culoare neutră, ajungând și la expresia *gri ca un șoarece*, fiind defapt simbolul lipsei de experiență, având și conotații legate de o perioadă de *gri* din viața cuiva, exprimată la nivel de:

- depresie;

- anxietate,

ajungând a fi culoarea persoanelor dezechilibrate psiho-emoțional.

Toate aceste conotații apar atunci când **griul** este asociat cu:

- tristețea;

- pierderea speranței;

- bătrânețea;

- trăiri negative pe moment,

iar în amestecul dintre alb și negru, cantitatea de lumină dezvăluie o:

- trăire;

- emoție,

sau simplu procentaj de echilibrare a unei situații date, regăsindu-se sub acest aspect și în natură.

Cu toate acestea, **griul** poate evoca și:

- liniștea;

- sobrietatea;

astfel încât din Papua Noua Guinee și până în Pădurea Amazoniană, simbolizează:

- putere;

- influență,

adăugându-i din Europa și America de Nord:

- neutralitatea;

- confortul;

- modestia,

întrebarea hamletiană impunându-se aici: „A vedea sau a nu vedea totul în gri? Aceasta-i întrebarea!”

Legat de **nonculori**:

1) **NEGRU** , după DEX (2009), este:

- lipsit de lumină;

- cufundat în întuneric;

- de culoarea:- funinginii;

- cărbunelui;

- întunecat;

- obscur;

- culoarea neagră,

fiind culoarea unui corp care se reflectă în lumină.

Totodată, putem porni de la ideea că atât *albul* cât și *negrul*, sunt asemenea celor două extreme:

- începutul

și

- sfârșitul

iar cel din urmă fiind considerat negarea culorii, practic- nonculoare.

Ca și simbolistică. Haller K (2019), **negru** în:

- *Vest* este culoarea doliului și a pierderii cuiva drag;

- *Spania*, miresele se înveșmântează cu o rochie neagră și cu un vâl din dantelă tot negru, care reprezintă devotamentul lor până la moarte față de bărbatul care le va deveni soț;

-*Africa*, este un simbol al experienței și al înțelepciunii;

- *Japonia*, este culoarea misterului și a nopții, denotă neființa, dar poate să reprezinte și furia;
- *India*, pe fața nou-născuților se aplică un punct negru, care are rolul de a-i feri de deochi.

E bine a nu uita că prea mult negru determină o anumită stare de: - răceală;

- inabordabilitate;

- amenințare

față de o persoană sau/și un grup, putând și reușind de cele mai multe ori să comunice, dar să și transmită, fiind o anumită formă incontestabilă de autoritate, iar unele studii demonstrează paradoxul, adică, **negru** nu slăbește ci doar *ține lumea la distanță*, imprimând sobrietate, decență și respect celor din jur.

Percepția interesantă dintr-o anumită perspectivă relevă, St. Clair K. (2017), următoarele: “La ce vă gândiți când vedeți culoarea **negru**? Poate ar fi bine să întrebăm: la ce nu vă gândiți când vedeți **negru**? Puține culori sunt mai vaste și mai cuprinzătoare. La fel ca oglinda întunecată de obsidian care

i-a aparținut odată doctorului Dee, privește spre **negru** și nu știi niciodată ce anume va privi înapoi spre tine”.

Este , în același timp culoarea:

- modei;

- doliului,

și a simbolizat orice, de la/la/și: - fertilitate;

- erudiție;

- evlavie;

practic, în jurul negrului, totul este complicat. Și totuși, o rochie neagră este obligatorie în orice garderobă.

2) **ALB**, după DEX (2009) este:

- culoarea obținută prin suprapunerea tuturor componentelor spectrului luminii zilei;

putând reprezenta și: - spiritualitatea;

-

totalitatea/deplinul/intregul

- curățenia;

- lumina;

neuitând că, după Haller K (2019), ca simbol, în:

- *India* este culoarea care se poartă la înmormântări;

- *Vest*, se identifică cu: - puritatea;

- inocența;

- bunătatea;

- pacea,

- *China*, este întoarcerea morții.

Și cu toate acestea, albul folosit în exces poate să fie: - rece;

- neprietenos,

cât și să ridice anumite bariere între persoane, locuri, varia, dar și St. Clair K (2019) “grației legăturii cu lumina, albul și-a fixat rădăcini profunde în psihicul uman, și așa că tot ceea ce este divin este capabil să inspire în același timp, venerație și să insufle teroare în inima omenească”.

În contextualitatea celor prezentate prin peri-plul nostru, rezultă faptul că Haller K (2019):“... culorile nu constituie doar o chestiune care ține de percepția vizuală și de semnificația simbolică. Ele au un puternic impact psihologic. Culorile au capaci-

tatea să ne influențeze profund modul de a simți și a gândi, implicit, comportamentul, iar efectele acestea sunt identice peste tot în lume.” Indiferent de sensul cultural pe care li-l atribuim culorilor, când vine vorba despre viața intimă, culorile au un impact universal.

1.2 psiho-cromatic

Pe lângă identitatea lor de culori:

- calde;
- reci;
- fundamentale;
- neutre;
- nonculori,

din punct de vedere **psihologic**, se evidențiază segmentul culorilor primare în contextul în care Haller K (2019) atribuirea de semnificații culturale (culorii) este un process: - conștient;

- condiționat,

psihologia culorilor fiind un proces în mare măsură la nivelul subconștientului.

Astfel, **culorile primare psihologice** ca identitate se regăsesc sub forma Haller K. (2019):

- **ROȘU** este un stimulent general, intelectual și dinamic, senzual și plin de acțiune.

- **GALBEN** ne afectează emoțiile. Acțiunea lui primară este aceea de a determina răspunsuri emoționale. Galbenul are impact asupra sistemului nervos, un sistem care transmite semnale către și de la creier, dinspre și spre restul corpului - ceea ce înseamnă că el este culoarea cea mai puternică, din punct de vedere psihologic.

- **ALBASTRU:** - ne afectează intelectul. Acțiunea lui primară este aceea de a determina răspunsuri mentale.

- **VERDE:** - este culoarea echilibrului și a armoniei. Verdele se plasează între caracterul:

- fizic al roșului;
- intelectual al albastrului;
- emoțional al galbenului,

iar în esență, verdele reprezintă echilibrul dintre:

- minte;
- corp;
- eul emoțional.

Ca să putem decodifica importanța culorilor asupra personalității umane, e necesar a defini, sub varii inflexiuni, **psihologia culorilor**, care, ca identitate, este:

- studiul culorilor în raport cu comportamentul uman și-și propune să identifice modul în care culoarea ne afectează deciziile de zi cu zi;

- cea care se referă la un domeniu științific, care afectează comportamentul consumatorului (perspectivă din zona marketingului);

- definită ca fiind efectul electromagnetic a luminii asupra stării și comportamentului uman, o reacție psihofizică universală, care nu este atât de puternic influențată de: - cultură;

- vârstă;

- sex,

precum se crede în general.

- cea care se bazează pe efectele mentale și emoționale pe care culorile le au asupra persoanelor cu vedere în toate fațetele vieții;

- se referă la modul în care culorile ne pot afecta:

- emoțiile;

- dispozițiile;

- percepțiile;

- comportamentele,

- se ocupă de influența diferitelor nuanțe asupra percepției și stării noastre emoționale;

- studiul impactului culorii asupra comportamentului uman, scopul său fiind acela de a înțelege *de ce și cum* diferite nuanțe ne afectează:

- sentimentele;

- comportamentul;

- deciziile.

- cea folosită în multe domenii:

- de la branding și marketing;

- la design interior;

- artă și multe altele, în încercarea

de a folosi culoarea în mod optim pentru a atinge un

anumit obiectiv, astfel încât, apelând la informația datorată tehnologiei, putem avea surpriza ca **inteligența artificială** să ne codifice **metaforic definiția** (dacă poate/ar putea) că psihologia culorilor este o ... „cutie cu creioane colorate însuflețite/ care au suflet, cu care se colorează/ se poate colora: - emoția;

- iubirea;

- viața,

adică ... omul în plenitudinea valorii sale unice, la nivel de ...culoare”.

Dar, până ar da inteligența artificială o asemenea **definiție umană**, să răsfoim filele istoriei **psihologiei culorilor** și să pornim de la Haller K (2019):

- **Empedocle** (490-430 îHr) care a împărțit materia în patru elemente: - foc;

- pământ;

- aer;

- apă,

ca fiind rădăcinile din care sunt create toate lucrurile, inclusiv toate ființele, susținând că viața se naște

dintr-un amestec al acestor patru elemente, la fel cum pictorul e capabil să zugrăvească o lume întreagă întrebuițând doar câteva culori;

- **Hipocrat** (460-370 î Hr) continuă ideea predecessorului său, adăugând teoria celor patru fluide ale corpului, legate de foc, pământ, aer, apă, numite și umori, care erau:

- sângele;
- fierea (bila) galbenă;
- fierea (bila) neagră;
- secreția (limfa),

considerând totodată că toți oamenii sunt născuți cu un amestec din aceste patru umori dozate în funcție de temperament, iar un dezechilibru al lor, va determina boala sau nefericirea;

- **Aristotel** (384-322 îHr) dezvoltă prima teorie a culorilor, considerând că ele sunt trimise de Zeus din cer sub formă de raze celeste, ele fiind legate de elementele primordiale (foc, pământ, aer, apă) și că toate provin din alb și negru, deci din:

- lumină

și

- absența luminii,

iar albastrul și galbenul sunt adevăratele culori primare, deoarece:

- albastru e prima ce-o vedem în întuneric;

- galben e prima pe care o vedem în lumină

corelând până și: - alb = miezul zilei;

- negru = miezul nopții,

dăinuind teoriile sale peste veacuri;

- **Galenus** (130-210 îHr) continuă ideea umorilor lui Hipocrat, evidențiind că excesul face legătura cu o anumită trăsătură de personalitate, adăugând și cele patru *calități*: - uscat;

- umed;

- rece;

- cald,

denumind trăsăturile *temperamente*:

- sanguin (sânge);

- coleric (fierc/ bilă galbenă);

- melancolic (fierc/bilă neagră);

- flegmatic (secreție/limfa),

ajungând în periplul nostru la:

-**Isaac Newton** (1642-1727) care înțelege lumina și dezleagă enigma curcubeului, creând pentru prima dată diagrama circulară a culorilor, luând capătul violet al spectrului, unindu-l cu cel roșu- ROG-VAIV, cunoscută ca *roata culorilor*.

În acest context, Haller K (2019), cel mai important gânditor din domeniul psihologiei culorilor este:

- **Carl Yung** (1875-1961) care, pornind de la Hipocrat, pune în relație **element-temperament-culoare**, pentru a putea explica motivația interioară a comportamentului uman, evidențiind:

- albastru- rece = nepărtinitor, obiectiv, detașat, analitic;

- verde-pământ = liniștit, calm, odihnitor;

- galben-solar = vesel, optimist, vioi, entuziast;

- roșu-aprins = pozitiv, hotărât, îndrăzneț, asertiv, astfel, Yung consideră că, fiecare dintre cele patru temperamente are aspecte pozitive și negative, fiind de părere că, deși fiecare om are toate aceste

trăsături, proporțiile lor pot fi diferite de la individ la individ, din acest motiv este posibil ca fiecare să se simtă mai atras de energia unei anumite culori.

Continuând în timp,

- **Wright A.** (după Haller K. (2019), dezvoltă o **teorie unificată a psihologiei culorilor**, observând modul culorilor ce influențează felul în care:

- simțim;
- gândim;
- ne comportăm,

având la baza sistemului său, principiile:

1. - fiecare nuanță determină o anumită stare psihologică;

2. - efectele psihologice ale culorilor sunt universale;

3. - fiecare nuanță, fiecare ton sau fiecare tentă poate să fie încadrată într-unul;

4. - fiecare culoare se armonizează cu toate celelalte culori din același grup;

5. - toate ființele umane pot să fie încadrate într-unul dintre cele patru tipuri de personalitate;

6. - fiecare tip de personalitate are o predispoziție spre un grup de culori;

7. - răspunsul la diagramele de culori este influențat de tipul de personalitate, astfel încât, culoarea poate/este folosită și pentru modelarea comportamentului.

Este de apreciat și remarcat faptul că și autorul citat până în prezent este preocupat și are notorietate în **segmentul psihologiei culorilor**, astfel încât este necesar a ține cont și de ceea ce surprinde **Haller K. (2019)** ca având trei variante majore prin care noi putem relaționa cu culorile și anume:

- **asocierile personale cu culorile** = este un tip de asociere, în majoritatea cazurilor conștientă, pe care o facem cu anumite nuanțe sau tonuri de culoare și diverse elemente de natură personală;

- **sensul cultural sau simbolic** = este vorba despre o credință legată de o culoare, o credință adânc amprentată într-o cultură, iar o cultură poate să dobândească o anume semnificație simbolică, de-a lungul mai multor generații sau a sute de ani, iar

sensul ei poate să ajungă să facă parte din folclorul acelei culturi

- **sensul pshilogic** = când privim o culoare, înțelegem, în mare parte în subconștient, mesajul transmis de ea, astfel culorile ne vorbesc prin intermediul unui limbaj pe care îl înțelegem instinctiv- limbajul emoțiilor, și care ne influențează comportamentul, chiar fără să ne dăm seama.

După această incursiune evolutiv-formativă, este necesar a cunoaște din punct de vedere **psiho-logic/ psiho-cromatic**: -identitatea;

- impactul;

- implicarea,

cât și percepția **culorii** respective, la nivel de individ și vom vedea pe parcursul incursiunii noastre asupra pacientului acest lucru în capitolul rezervat acestuia.

În acest context, credem de cuviință că este important a avea ca punct de reper mai multe abordări cognitive ale culorii respective în raport cu:

- vârsta;

- sexul;

- mediul de referință;
- cultura, ca teritoriu;
- personalitatea aferentă;
- ambianța ca evoluție;
- locația ca structură

cât și întrebuințarea respectiv cromatică într-o contextualitate dată. Astfel:

1) **ROȘU** = ca proprietate psihologică = **fizic** (culoare primară):

a) ca *trăsături psihologice pozitive*, se remarcă:

- căldura;
- energia;
- entuziasmul;
- curajul;
- rebeliunea;
- instinctul de supraviețuire,

dar, reprezentând și masculinitatea prin:

- forța fizică, robustețe;
- putere;
- pasiune.

b) ca *trăsături psihologice negative*, avem:

- furia;
- enervarea;
- epuizarea fizică;
- certuri aprinse,

iar la prea mult roșu folosit, totul pare:- agresiv;

- provocator;
- sfidător;
- obositor;
- copleșitor,

astfel încât, ne vine dificil să ne:

- relaxăm;
- calmăm.

O altă abordare a **culorii roșii**, spune că:

- oamenii ce o prefără sunt:

- provocatori;
- pasionali;
- întreprinzători;
- competitivi;
- ambițioși;
- îndrăzneți;
- optimiști;
- deschiși;
- necomplicați;

- extravertiți;

dorind toată viața câte ceva și dacă se poate, cât mai repede posibil.

- tot ei, oamenii, pot deveni:
- agitați;
 - încăpățânați;
 - irascibili;
 - impulsivi;
 - agresivi;
 - nerăbdători,

acționând câteodată din impuls, fără să analizeze foarte bine situația creată la un moment dat. Și cu toate acestea, au tendința de a fi foarte protectori, atât cu sine cât și cu cei din jur.

2) **ROZ**

a) ca *trăsături psihologice pozitive*, exprimă:

- dragoste empatică;
- grijă;
- atenție,

iar dacă îmbrățișările ar fi o culoare, atunci ele ar fi *roz*;

b) ca *trăsături psihologice negative*:

- la nivel fizic dă impresia de:

- neajutorare;

- slăbiciune,

iar bărbații înconjurați de prea mult roz, pot să se simtă emasculați.

Dintr-o altă perspectivă, **rozul** este:

- pozitiv: - liniște fizică;

- hrană;

- căldură;

- feminitate;

- dragoste;

- sexualitate

- supraviețuirea speciei;

- negativ: - inhibiție;

- claustrofobie emoțională;

- emasculare;

- slăbiciune fizică;

și este o culoare puternică din punct de vedere psihologic, neuitând pentru o clipă că reprezintă principiul feminin și supraviețuirea speciei, repetând încă odată că este: - hrănitor

și

- liniștitor fizic.

Adăugăm și remarcile din care aflăm că, cei care preferă rozul sunt:

- interesați de viață;

- talentați;

- fermecători;

- romantici;

- prietenoși;

- simpatici;

- blânzi;

- omenoși;

- drăgăstoși;

- afectuoși,

cu o ușoară tendință de nevinovăție și naivitate, iar femeile tind să fie: - materne;

- protectoare,

dorindu-și o viață îndestulătoare, pusă la adăpost, alăturându-se celor ce le place să:

- se simtă în siguranță;

- se simtă iubiți,

fiind cu adevărat: - delicați;

- fragili,

dorindu-și acest lucru, încercând întotdeauna să aibă o ținută impecabilă și un aspect de invidiat.

3) **GALBEN** – ca proprietate psihologică = **emoțional**, având:

a) trăsături psihologice pozitive :

- relaționează cu emoțiile;

- stimulativ emoțional;

- încrezători;

- optimiști;

- potențiază respectul de sine,

fiind și culoarea primară din punct de vedere psihologic care relaționează și cu sistemul nostru nervos.

b) ca trăsături psihologice negative, în doză prea mare, generează: - iritare;

- anxietate;

- nevozitate;

- deprimare,

determinând în cazuri extreme tendințe suicidare.

Ca o altă părere, **galbenul** se asociază cu:

- empatia;
- optimismul;
- originalitatea;
- imaginația;
- idealismul;
- creativitatea;
- înțelepciunea,

iar ca și calități, persoanele pot să fie:

- generoase;
- luminoase;
- perspicace;
- spirituale;
- de încredere;
- cu simț dezvoltat al umorului;
- buni confidenți;

chiar și în căutarea noului și autodepășirii.

Cu toate acestea, se remarcă și părți mai puțin bune, cum ar fi:

- egoismul;
- timiditatea;

- nerăbdarea;
- fuga de responsabilitate,

preferând libertatea de gândire și acțiune.

De asemenea, **galbenul**, din perspectiva sa pozitivă, reprezintă:- optimism;

- încredere;
- stimă de sine;
- extraversiune;
- forță emoțională;
- prietenie;
- creativitate;

dar, completându-se și cu expresia negativă de:

- iraționalitate;
- frică;
- fragilitate emoțională;
- depresie;
- anxietate;
- sinucidere,

toate, datorită faptului că lungimea sa de undă este relativ lungă și, în esență, stimulează.

4) PORTOCALIU

a) ca trăsături psihologice pozitive, este o culoare:

- caldă;
- prietenoasă;
- energică;
- nostimă;
- relaxantă,

având un caracter jucăuș, conectându-se la copilul din noi, chiar zburdalnic, stimulând:

- interacțiuni sociale;
- conversațiile prietenoase,

exprimând la un moment dat abundența.

b) ca trăsături psihologice negative, în cazul prea plinului de portocaliu, acesta poate fi perceput ca:

- frivol;
- copilăresc;
- nerafinat;
- ieftin.

Privit dintr-o altă perspectivă, **portocaliul** poate fi culoarea:

- fericirii;

- veseliei;
- senzualității;
- căldurii;
- stimulent emoțional,

preferat de persoanele sociabile și spirituale.

De asemenea, **portocaliul** este o culoare:

- dinamică;
- vibrantă;
- solară;
- caldă,

fiind considerată a fi cea care anunță sosirea toamnei, iar din această perspectivă este îndrăgită de cei cărora le place anotimpul și detestată de ceilalți, care nu sunt fanii sezonului rece (ploi, căderea frunzelor, frig).

Există și momente când, pe lângă a demonstra:

- confort fizic;
- mâncare;
- căldură;
- securitate;
- senzualitate;

- pasiune;
- abundență,

ca părți pozitive, **portocaliul** fiind și distractiv dar, putând fi identificat totodată cu: - privare;

- frustrare;
- frivolitate;
- imaturitate,

adăugând, în unele situații, lipsa unor valori intelectuale serioase.

O altă conotație cognitivă pornește de la faptul că se află între culorile galben și roșu, atunci cei ce o preferă sunt:

- aventuroși;
- entuziaști;
- blânzi;
- extravertiți;
- fermecători;
- agreabili,

având și situații când: - nu au prioritar:- ordinea;

- curățenia;

- își asumă ușor angajamente;

- nu-și dau aere;
- nu fac pe grozavii,

par a fi:- singuratici;

- fără mulți prieteni;
- fără multe cunoștințe,

dar, au și calitatea de a-și face un prieten pe viață și se bazează de multe ori pe ... noroc.

5) MARO

a) ca trăsături pozitive, regăsim:- încurajarea;

- siguranța;
- trăirea;
- nădejdea;
- seriozitatea,

având starea de reconfortant.

b) ca trăsături negative, întâlnim:

- monotonia;
- lipsa de viață;
- plictiseala;
- încăpățânarea;
- inflexibilitatea;
- rigiditatea;

- sofisticarea,
și chiar lipsa de umor și sentimentul de împovărare.

Privit altfel, **maro** este culoarea unei persoane care a avut experiențe dificile dar a știut să crească și să se maturizeze. Ea este:

- stabilă;
- de încredere;
- responsabilă;
- cu simțul datoriei;
- modestă;
- loială,

creând un subtil simț al umorului, plăcându-le totodată să dețină controlul și să fie stăpâni pe sine.

Dar **maro**, pozitiv poate reprezenta:

- seriozitate;
- căldură;
- natură;
- pământesc;
- fiabilitate;
- sprijin,

destul de rar întâlnind la negativ:

- lipsă de umor;
- greutate;
- lipsă de rafinament;

iar, comparat cu negru, se poate remarca faptul că are aceeași seriozitate ca și negrul, dar este mai cald și mai moale, creând și elemente de roșu și galben. Și cred că...s-a spus...tot.

6) **ALBASTRU** - ca proprietate psihologică= **intelectual**

a) ca trăsături psihologice pozitive:

- este culoarea cerului;
- este culoarea mării;
- este preferată în întreaga lume;

este culoare primară și la nivel mintal, printre atribute fiind:

- logica;
- claritatea gândirii;

iar tonurile sale le asociem cu:

- calmul;
- seninătatea;
- reflecția;

b) trăsături psihologice negative:

- prea mult, poate induce:- o stare rece;

- o atitudine: - rece;

- retrasă;

- nepăsătoare;

- este de neacceptat în domeniul gastronomic, fiind culoarea cea mai eficientă în suprimarea apetitului, deci devine aproape imposibil (excentici există totuși) să acceptăm:

- mâncare albastră;

- fructe albastre (afinele sunt violet);

- zarzavaturi albastre;

- carne albastră;

pornind de la ideea că toate cele enumerate anterior ar fi percepute ca fiind:

- otrăvitoare;

- nesigure,

chiar dacă unii ne incurajează să:

- ne asumăm riscuri;

- fim mai curajoși.

O altă abordare pornește de la ideea că, din punct de vedere pozitiv **albastru** reprezintă:

- inteligență;

- comunicare;
- încredere;
- eficiență;
- seninătate;
- datorie;
- logică;
- răceală;
- reflecție;
- calm;

fiind o culoare a minții și în același timp liniștitoare, preferată de multă lume.

Poate să fie cea care:- calmează mintea;

- ajută concentrarea,

deci, acționează ca un calmant mental.

Tot **albastru**, raportat la cei ce-l aleg, face din aceștia oameni:

- pașnici ;
- loiali;
- iubitori;
- optimiști în abordarea și rezolvarea problemelor ;

având nevoie de un mediu:- ordonat;

- calm;
- liniștit;

care să inspire multă încredere, favorizând dezvoltarea proceselor de inhibiție și de încetinire a ritmului activităților în general.

Numite și **persoane albastre**, acestea sunt

- blânde;
- calme;
- liniștite;
- pline de compasiune;
- grijulii;
- credincioase;
- fidele,

adorând să fie admirate pentru caracterul lor constant și înțelepciunea de care dau dovadă.

Cu toate acestea:

- le este frică să nu fie criticați;
- au tendințe perfecționiste;
- pot deveni foarte exigenți;
- se plictisesc repede;
- sunt agitați;

- sunt dornici de schimbare,
îi pot obosi pe oamenii care depind de ei, dar în final
îi acceptă, neuitând că **albastru** poate simboliza:

- tristețea

și

- melancolia.

7)**VERDE**- proprietate psihologică = **echilibru**

a) trăsături psihologice pozitive:- reprezintă viața;

- este odihnitor;

- transmite impresia

de:- echilibru;

- armonie ;

- ne inspiră siguranță.

b) trăsături psihologice negative:

- prea mult verde duce la:- stagnare;

- plictiseală;

- enervare;

- poate simboliza în anumite situații chiar și:

- putreziciunea;

- dezintegrarea.

Ca și persoane care preferă verdele, acestea sunt:

- stabile;
- echilibrate;
- răbdătoare;
- perseverente;
- amabile;
- generoase;
- meticuloase;
- rafinate;
- implicate;
- sincere;
- grijulii;
- inteligente;
- deschise;
- loiale,

dar le place și să fie admirate, nefăcând ceva anume în acest caz.

Și cu toate acestea:- nu își asumă riscuri;

- preferă să stea de-o parte;
- le place acasă în liniște;

- nu socializează ușor;
- nu comunică ușor;
- își păstrează sângele rece;
- sunt calculate și logice;
- au nevoie întotdeauna de un plan;
- nu le place spontaneitatea;
- încearcă a fi perfecte,

dar mai ales, surprinzător ... adoră mâncarea.

8) **VIOLET** – proprietate psihologică = **spiritual**

a) trăsături psihologice pozitive:

- combinație- cu roșu pentru:
 - forță;
 - energie;
 - putere,
- cu albastru pentru:- integritate;
 - onestitate;
- preferată de persoanele cu vocație:
 - spirituală;
 - meditativă;
 - contemplativă;
 - pentru adevăr,

denumită și preferată ca fiind culoarea **regală**.

b) trăsături psihologice negative

- prea mult violet duce la:- introspecție;

-pierderea contactului cu
realitatea;

- atractivitate excesivă,

și chiar în tonuri nepotrivite, spre: - ieftin;

- dubios.

O altă perspectivă ne poartă spre un **violet regal**, tradus prin: - lux;

- creativitate;

- spiritualitate;

- sofisticat,

bazându-se pe: - impulsivitatea roșului;

- blândețea albastrului,

având efect de contradicție între:

- optimism-nostalgie;

- atracție-respingere,

iar din punct de vedere psihologic exprimă:

- tristețe;

- melancolie;

- suferință,
frapându-ne, fiind și culoarea legată de... para-
normal, iar orice comentariu fiind de prisos.

Am putea considera că persoanele **violet** sunt
dornice pentru ceea ce consideră că le avantajează,
fiind: - uluitoare;

- creative;
- generoase;
- tolerante;
- demne;
- neconvenționale;
- firi artistice,

dar având și o percepție rapidă a ideilor spirituale, cu
toate acestea pot să fie și: - individualiști;

- pretențioși;
- dificili;
- mofturoși;
- greu de mulțumit,

distanți și sarcastici atunci când sunt înțeleși greșit,
neimplicându-se în ceva dacă nu știu de la bun
început ce primesc.

Și cu tot acest... **violet**, să nu uităm că era considerat o culoare regală încă din antichitate, când doar persoanele înstărite își permiteau să cumpere obiecte purpurii (vestimentare și nu numai).

9) **GRI**

a) trăsături psihologice pozitive:

- rămâne detașat;
- ascunde personalitatea;
- dorește să fie lăsat în pace;
- se simt reconfortați;
- culoare retrasă,

chiar dacă din punct de vedere psihologic nu are nici o calitate cu toate acestea, cele menționate anterior nu prea confirmă anunțul care ilustrează contrariul.

b) trăsături psihologice negative:

- poate deveni:- obositor;
- copleșitor;
- consumator de energie,

- iar prea mult gri, poate și el ajunge la scăderea nivelului energetic persoanei respective, aceasta simțindu-se secătuită de puteri.

Dintr-o altă perspectivă, la capitolul:

- pozitiv, **griul** are neutralitate psihologică;

- negativ, prin: - lipsa de încredere;

- umezeală;

- depresie;

- hibernare;

- lipsă de energie,

iar atunci când ... lumea devine gri, instinctiv ne retragem, să ne odihnim.

Griul mai poate fi culoarea :

- precauției;

- compromisului;

- celor:- corecți;

- practici;

- diplomați;

- fără entuziasm, dornici de echilibru,

deoarece sunt:

- abili în afaceri;

- conservatori;
- de încredere;
- lipsiți de rutină;
- lipsiți de subtilitate;

nu așteaptă vreo recompensă, dorindu-și o viață împlinită și îndeplătoare.

10) **ALB**

a) trăsături psihologice pozitive :

- perfecțiune;
- sentiment de: - pace;
- liniște;
- siguranță emoțională;
- claritate;
- simplitate.

b) trăsături psihologice negative:- rece;

- nepăsător;
- steril;
- impresia de:
 - izolare;
 - depărtare,

totodată, poate să pondereze:- zgomotul;

- sursele de distragere a atenției;
- haosul vieții moderne.

Dintr-o altă perspectivă, **albul** reprezintă:

- pozitiv:
 - igienă;
 - sterilitate;
 - claritate;
 - puritate;
 - curățenie;
 - simplitate;
 - rafinament;
 - eficiență;
- negativ:
 - răceală;
 - bariere;
 - neprietenie;
 - elitism,

sterilitate găsindu-se și ca element negativ, totul fiind în acest caz legat de conținut și perspectivă.

Asociat cu inocența și simplitatea, dar și cu monotonia și plictiseala, **albul** poate fi considerat o

nonculoare - paradox, în sensul că stârnește reacții diferite și în funcție de amintirile pe care le avem.

Cei care preferă **albul**:

- se adaptează: - la orice situație;

- la mediu;

- și sunt:- sinceri;

- gospodari;

- comercianți buni;

- prudenți;

- perspicace;

- blânzi,

- dar și: - autosuficienți;

- critici;

- agitați,

și cu toate acestea, au tendința să se sacrifice pentru cei din jur, punându-i de cele mai multe ori pe primul plan.

11) **NEGRU**

a) trăsături psihologice pozitive, enumerate ca:

- elegantă;

- sofisticată;

- autoritară;
- solemnă;
- misterioasă,

și să genereze o stare de siguranță emoțională.

b) trăsături psihologice negative:

- opusul pozitivului;
- rece;
- amenințător;
- înfricoșător;
- inabordabil;
- serios,

dând în unele situații, impresia de notă sufocantă și să genereze sentimente împovărătoare, opresive, fără scăpare.

Referitor la oamenii ce preferă **negru**, aceștia sunt:

- demni;
- sofisticați;
- realiști;
- inteligenți;
- spirituali;

dar și: - conservatori;

- convenționali,

iar prea multă culoare, poate suprima:

- dorințe;

- țeluri materiale,

sugerând adâncimi ascunse și dorințe interioare.

Negru mai poate spune că este negarea culorilor, că:- induce interiorizare;

- neliniște sufletească;

- tristețe;

- renunțare;

- nemulțumire;

- revoltă;

adăugând și: - gravitatea;

- negativismul;

- lipsa speranței;

- regretul;

- ostilitatea;

- distructivitatea;

- răul;

- moartea,

reuşind a înţelege că acelaşi **negru** poate transmite,

însemnând: - profunzime;

- stabilitate;

- protecţie;

- putere,

deci, este esenţa tuturor culorilor, absorbţia lor, fiind practic o absenţă a luminii.

Culorile au suscitât interes şi din partea psihologilor (aşa cum aminteam pe parcurs), astfel încât Lucher (după Paşca MD, Banga E.- 2016) construieşte un test a acestora, pornind de la trei ipostaze şi anume, de a:

- reprezenta;

-fi ipoteza afectivă (caracteristici);

- reda identitatea subiectului,

pornind de la culorile: - albastru;

- verde;

- roşu;

- galben,

În acest context,

-albastru reprezintă profunzimea sentimentelor

- subiectul este:
 - egocentrist;
 - pasiv;
 - heteronom;
 - sensibil;
 - perceptiv și receptiv la relații;
- caracteristici afective:
 - liniștea;
 - satisfacția;
 - tandrețea;
 - afecțiunea;
- **verde** reprezintă suplețea voinței
 - subiectul este:
 - egocentric;
 - pasiv;
 - defensiv;
 - autonom;
 - tenace;
 - posesiv;
 - nealterabil,
 - caracteristici afective:
 - persistență;
 - afirmarea de sine;
 - obstinația;
 - stima de sine;

- **roșu** reprezintă forța voinței

- subiectul este:
 - extravertit;
 - activ;
 - ofensiv;
 - autonom;
 - mobil;
 - competitiv;
 - eficace;
- caracteristici afective:
 - dorința;
 - excitabilitatea;
 - dominarea;
 - sexualitatea;

- **galben** reprezintă spontaneitatea

- subiectul este:
 - extravertit;
 - activ;
 - inventiv;
 - heteronom;
 - expresiv;
 - ambițios;
 - investigator;
- caracteristici afective:
 - inconsistență;

- expectativitatea;
- originalitatea;
- bucuria de a trăi,

astfel, concentrând semnificația primară pentru dinamica personalității, aceste culori reprezintă și:

- tendințele fundamentale;
- satisfacția;
- nevoia de: - afirmare;
- acționare;
- reușită;
- speranță,

și de a se îndrepta către viitor, având la bază **nevoia de a fi.**

Legat de culorile **secundare sau acromatice**, semnificația lor este în general de negare : atitudine negativă față de viață :

- negrul;
- maroul;
- griul;

regăsindu-se în anxietatea subiectului sau atitudinea de:

- indiferență;
- respingere,

facând trimitere la maro și violet.

Cele prezentate anterior reprezintă o variantă permisivă în abordarea cromatică din testul Lucher, completând interpretările și variantele existente deja la acest nivel în domeniul psihodiagnosticului.

În practică, referitor la **psiho-cromatic**, se evidențiază două ipostaze și anume:

- cea a proprietăților psihologice fundamentale ale celor unsprezece culori de bază, prezente în context, care sunt universale, indiferent de: - nuanța;

- tonul,

pe care le utilizăm.

- fiecare dintre culori are efecte psihologice potențial: - pozitive;
-negative,

și fiecare dintre aceste efecte sunt create în funcție de: - tipurile de personalitate;
- relațiile din cadrul combinațiilor de culori.

Pentru acest fapt pledează **natura**, creându-se **armonia culorilor**, Haller K (2019): “gândiți-vă la un copac, în plină splendoare autumnală; toate nuan-

țele de **roșu**, **galben** și de **portocaliu** coexistă în plină armonie, deoarece ea, **culoarea**, este:

- lumină;
- energie;
- propriul sistem de semnalizare puternic al naturii prin limbajul ei:
 - universal;
 - non-verbal;

- o forță prezentă în viața noastră, însoțindu-ne permanent, având influență asupra stării noastre de spirit, începând de la ... alfa și omega, ajungând la ideea că ele, „culorile, sunt limbajul subconștientului ” (Carl Yung).

Și vrând, nevrând, ajungem la momentul în care, **culoarea** are personalitatea sa, în sensul în care:

- denumeste;
- ampretează;
- identifică,

am spune noi, banalul cotidian, adică este percepută sub o altă formă, având la bază: - obiceiuri;

- tradiții,
revendicându-și, spre exemplu ... **timpul**.

În acest context, ca exemplu, **psiho-cromatica unei săptămâni thailandeze** este semnificativă, implicațiile sale socio-culturale definind spiritul liber al acestui popor și amprenta sa personală.

Astfel, săptămâna arată așa:

- **luni = galben;**
- **marți = roz;**
- **miercuri = verde;**
- **joi = portocaliu;**
- **vineri = albastru;**
- **sâmbătă = violet;**
- **duminică = roșu,**

iar analizele antropologice ne-ar dezvălui conotații de conexiuni interdisciplinare și atitudinal –comportamentale de rang înalt.

Cât despre **noi**, ca români știm din cultura ...străzii că:

- **luni** nici iarba (**verde**) nu crește;
- **vineri** e mâncată de lup (**gri**);

- **duminica** poate fi oarbă / chioară,
adică...**neagră** / **albă**,
iar restul zilelor din săptămână, sperăm să prindă mai
multă...culoare!

Oare, metaforic vorbind, un **medic** și-ar putea
planifica la consultații pacienții după:

- **ziua din săptămână;**
- **diagnostic;**
- **boală;**
- **culoare,**

în ideea ca încercare?; și iertați-ne dacă am greșit,
dar se știe că românul e...creativ, deci, de ce nu?

- luni- **roșu**- inima= cardiacii;
- marți-**galben**- sufletul=bolnavii psihici;
- miercuri-**albastru**-rinichii= bolnavii cu dializă;
- joi -**verde**-organele interne =;
- vineri-**maro**-plămânii =;
- sâmbătă- **portocaliu**-membrele =;
- duminică-**violet**-creier=.....;

iar lista rămâne deschisă !!! fiind siguri că cineva tot se va găsi s-o completeze. Păi nu! Excepția de la ...regulă, întărește regula !!!

Cap 2 cromo-metafora

2.1 concept;

2.2 sănătate-boală;

2.3 diagnostic;

2.4 medic-pacient;

2.1 concept

Constatăm cu adevărat că, dacă nu ar exista **culoare**, viața noastră nu ar mai fi la fel sau poate nu ar fi deloc.

Culoarea este unul dintre cele mai importante elemente, deoarece ne:

- transmite emoție;
- influențează energia;
- creează stări de spirit,

având un impact deosebit asupra noastră, fiindu-ne greu să delimităm și ceea ce vedem de ceea ce simțim.

De aceea, reacția fiecăruia dintre noi, referitor la/de o culoare, poate fi influențată de experiențele pe care le trăim, deoarece asociem:

- anumite culori cu:- persoane;
- evenimente;
- experiențe de viață;
- mirosuri,

reacția noastră fiind mai mult decât personală, putând deveni unică și cu valoare, determinând o anumită:

- conduită;
- atitudine

și comportament, într-o contextualitate dată, temporo-spațială și nu numai.

Importantă, necesară și interesantă este **modalitatea** prin care deja ea, **culoarea** face parte din:

- ființa noastră;
- eul nostru,

definindu-ne la un moment dat:

- trăirea;
- emoția;

- sentimentul;
- momentul;
- motivația;
- încrederea,

facând uz deliberat și absolut profitabil din punct de vedere psihologic, de metaforă, **atât de necesară în acțiunea de cogniție a pacientului, când acesta este nevoit / necesar a comunica și relaționa cu medicul.**

Defapt, dacă pornim de la ideea că **metafora** reprezintă o comparație dintre două lucruri, bazată pe asemănare sau similitudine, facem legătura cu faptul că în limba greacă, vorbim despre:

- a trece ceva dincolo;
- a transfera,

practic, în comunicare apare ca transferarea unei imagini sau a unui concept către altă imagine sau concept.

În acest context, Burns E. W. (2016) amintea că “pentru Aristotel însemna actul de a da unui lucru un nume ce aparține altuia”, iar Diomedes descrie

metafora “drept transferul lucrurilor și al cuvintelor de la înțelesul propriu la un înțeles asemănător impropriu – ceva care s-a făcut și care se face în limbă și în literatură de dragul frumuseții, al necesității, al eleganței sau al amfazei”.

Același autor subliniază explicit și faptul că **metafora este o formă de limbaj**, un mijloc de comunicare plin de: - expresivitate;

- creativitate;

- dificil;

- elocvent,

iar ele, **metaforele**, în frecvența lor:

- pătrund în conversațiile de zi cu zi;

- însuflețesc limbajul obișnuit;

- dau savoare comunicării interumane;

- ne deschid ochii către:- idei;

- posibilități noi,

practic, se strecoară cu o frecvență atât de mare, încât adesea trec neobservate.

Cu toate identitățile enumerate anterior, **metafora:**

- este interactivă;
 - ne învață prin forța de atracție;
 - evită rezistența;
 - captivează și stimulează imaginația;
 - implică un proces de căutare;
 - dezvoltă abilități de rezolvare;
 - determină luarea deciziilor în mod independent;
- totul rezumându-se în/de fapt la **comunicarea și relaționarea** ascultătorului-medic cu povestitorul-pacient atunci când în folosirea - creativă;
- intuitivă;
 - individuală;
 - personalizată;
 - imaginativă,

a **metaforei**, apăsarea **culoarea** pentru a evidenția o/
un:

- emoție;
- stare;
- atitudine;
- conduită;
- fapt;

- comportament;
- moment;
- motivație,

fiind o **modalitate** de a **amprenta** din punct de vedere psihologic **mesajul** transmis de **emițător**, spre/către **receptor**, folosind codificat **informația cognitivă** atât de necesară/stringentă în acel moment, dând valoare **cuvântului** ca percepție a “ce văd și aud”, imaginarul determinând reacția la stimulul creativ, prin acceptarea viului, a culorii în exprimarea directă, întregind nararea/povestea dintre cei doi actori.

Pornind de la o întrebare retorică și anume: **“oare cuvintele înfățișează nuanțele pe care le vedem”?** am putea începe cu un răspuns având în prim plan din punct de vedere psihedelic (ce caracterizează efectele de:

- lumină;
- culoare;
- atmosferă sonoră),

acele ciudățenii pe care Gladstone (după St Clair-2017) le întâlnește în momentul unui studiu a lui Homer la anul 1857, afirmând:

“Desigur, metaforic vorbind, sprâncenele se puteau innegri de furie, însă mierea putea să fie cu adevărat verde? Ori marea întunecată ca vinul, adică, bizar, de aceeași culoare, cu boii, în vreme ce oile erau liliachii”?

Răspunsul în cuvânt și în culoare la nivelul de cunoaștere metaforică, încercăm a-l decodifica în cele ce urmează, fapt ce determină apariția **cromo-metaforei ca nou punct de referință în comunicarea și relaționarea medicului cu pacientul.**

2.2. sănătate-boală

Apreciem faptul că OMS definește **sănătatea** ca **o stare de bine**, e necesar a cunoaște că atingerea acestui deziderat se produce urmărind, Stanton N (1995) să fim: - receptați (auziți sau citiți);

- înțeleși;

- acceptați;
- să provocăm o reacție (o schimbare de comportament sau atitudine),

scopul fiind îndeplinit, realizând pasul decisiv pentru o comunicare eficientă, va porni de la Abric J.C. (2002- după Pașca M.D- 2012) cunoașterea și respectarea unor reguli, cum ar fi:

- **prima regulă** se referă la proeminența climatului asupra tehnicii de comunicare umană: calitatea relației este principalul factor care generează calitatea comunicării, cel mai bine va comunica acel individ care este în măsură să:

- creeze un context relațional;
- faciliteze exprimarea și receptivitatea;

- **al doilea principiu** definește actul de comunicare, ca fiind constituit pe baza a cinci reguli și anume:

- **să asculți** = adică să iei în considerare punctul de vedere al celuilalt;

- **să observi** = să fi atent la toate evenimentele, de multe ori de natură non-verbală, care au loc în situația de comunicare;

- **să analizezi** = a discerne partea de explicit de cea de implicit, partea observabilă de cea ascunsă, de a degaja elementele care constituie câmpul psihologic și social determinant pentru indivizi;

- **să controlezi** = calitatea și pertinența mesajului cât și procesele susceptibile de a parazita acțiunea;

- **să te exprimi** = pentru celălalt în funcție de interlocutor și de natura obiectului comunicării;

● **al treilea punct** = orice comunicare se înscrie într-un context psihologic, care rămâne întotdeauna unul social și ideologic:

- rolul și ponderea care revin normelor sociale;
- reprezentările sociale;
- valorile de referință;

deci, o simplă analiză psihologică a comunicării fiind insuficientă.

Sub aceste auspicii, atât **sănătatea** cât și **comunicarea** ajung să se completeze reciproc astfel încât **boala**, Mărginean N (1973), rezultă din dezechilibrul ființei cu lumea, din dizarmonia și lupta asimetrică ce contrazice nu numai logosul în evoluție al ființei ci și pe cel al lumii și al societății.

Totodată, dacă pentru Hipocrat **la tot ce supără i se spune boală**, Lăzărescu M. (1994) subliniază că domeniul bolii se îndepărtează de norma ideală a comunității în sensul deficitului, al neîmplinirii persoanei umane ce eșuează în zona dizarmonei nefuncționale, necreatoare.

În acest context al ecuației de menținere a sănătății și prevenirea bolilor, elementul de **comunicare** este primordial, deoarece are la bază **metafora** folosită în povestea pacientului, adăugând **culoare cuvântului**, întreaga exprimare **cromo-metaforă** dovedindu-se a fi mai:

- atractivă;
- explicită;
- interesantă;

- verosimilă;
- autentică;
- concretă;

dar mai ales **personală**, cei doi actori, medicul vs pacientul, pacientul vs medicul, având puncte comune în abordarea procesului de anamneză.

Astfel, parcursul cognitiv al **cromo-metaforei** pornește de la impactul pe care-l are asupra **mesajului** în comunicarea medicului cu pacientul vs pacientul cu medicul, având ca indentitate **culoarea**, ajungându-se apoi a-l decodifica, ținând cont de cele două ipostaze:

- sănătate;
- boală,

într-o situație- problemă dată, rezolvarea sa fiind/ dovedindu-se, iminentă.

Ca și conotații perceptiv-informativ-congnitive, conceptual vorbind, avem:

- culoare

- = a avea culoare:
- a arăta bine;
 - a avea obrajii rumeni;

- a avea roșu în obraz;
- = a-și pierde culoarea:- a deveni palid;
- a fi livid;

Urmând ecuația **cromo-metaforă** astfel:

■ **roșu**

- a vedea roșu-naintea ochilor;
- îi aprins la față;
- vede roșu în fața ochilor;
- văd roșu-naintea mea;
- ochi roșii;
- roșu-n obraz;
- cu bujori în obrăjori;
- are culoare-n obraji;
- n-are culoare-n obraji;
- îmbujorat la față;
- roșu ca racul;
- roșu-n gât;
- roșu ca para focului;
- flacăra-i privirea;
- arde ca focul;
- e copt;

- îi ca cireșa la față;
- a avea culoare-n obraji;

■ galben

- galben ca lămâia;
- e palid;
- e ca o lumânare;
- i se face galben înaintea ochilor;
- e galben ca ceara;
- are ochii aurii;
- luminos;
- ochi luminoși;
- îngălbenit;
- își pierde culoarea;
- palid;

■ verde

- a dat colțul ierbii;
- a fi verde la față;
- a fi verde;
- e verde încă;
- e crud;
- e necopt;

- văd stele verzi;
- i se face verde înaintea ochilor;
- ochii verzi niciodată să nu-i crezi;
- fraged;
- e verde ca lămâia;

■ albastru

- ochi de culoarea cerului;
- azuriu;
- i se albăstrește locul;
- ochi de albăstrele;
- sânge albastru;
- vinețiu;
- vânăț;
- ochi de levănțică;
- se învinețește de ciudă;
- buze vineții;
- ochi albaștri ca doi sihaștrii;
- am o vâнатаie;

■ maro

- livid la față;

- pământiu la față;
- ochi de căprioară;
- culoarea pământului;
- e cam pământiu;
- să te maronești;

■ **negru**

- negru de furie;
- s-a făcut negru de supărare;
- are inimă rea;
- ochi ca pana cerbului;
- e negru de supărare;
- vede negru-n fața ochilor;
- e negru-n cerul gurii;
- era negru-n cerul gurii;
- a avea inimă neagră;
- rău la inimă;
- i se face negru înaintea ochilor;
- cât negru sub unghie;
- i s-a-negrit locul;
- ochi ca tăciunele;
- a vedea totul negru;

- a vedea totul în negru.

■ alb

- s-a făcut alb ca varul;

- e alb la față;

- e alb ca peretele;

- e alb ca varul;

- albul ochilor;

- curat ca lacrima;

Decodificând **mesajul cromo-metaforic**, medicul:

- cunoaște;

- recunoaște;

- află;

- interpretează;

- folosește;

- interferează,

și se edifică asupra momentului relatării, perceptând

informația ca: - interesantă;

- utilă;

- benefică;

- semnificativă,

și punte de legătură în abordarea prin **povestea** pacientului, a unei noi logistici privitor la declanșarea și desfășurarea anamnezei. Astfel, legat de **cromo-metaforă**:

a) **sănătate**- interpretarea în context poate apărea sub forma:- roșu-n obraz=sănătos, fără probleme;

- cu bujori în obrăjori=sănătos;
- are culoare-n obraji=sănătos;
- îmbujorat la față = sănătos;
- îi ca cireșa la față=sănătos;
- e copt=e sănătos tun;
- flacăra-i privirea=îndrăgostit;
- are ochii aurii=luminoși;
- a avea culoare-n obraji=sănătos;
- luminos=sănătos;
- a fi verde = e tânăr, necopt;
- e crud = e tânăr, e neterminat;
- fraged = sensibil, tânăr, necopt;
- inimă albastră=regală, îndrăgostită;
- sânge albastru=nobil, regal;
- îi aprins la față=timiditate, emoție;

- albul ochilor = sănătos,

b) legat de **boală**, **cromo-metafora** este mult mai prezentă, decodarea ei e iminentă, cum ar fi:

- a vedea roșu-naintea ochilor=agresiv;
- vede roșu-n fața ochilor=supărat, furios;
- văd roșu-naintea mea=furie;
- ochi roșii=injecțai=oboseală/posibil bolnav;
- roșu-n obraz=înfierbântat, temperatură;
- n-are culoare-n obraji=palid;
- îmbujorat la față=temperatură;
- roșu ca racul = erupție, insolație;
- roșu-n gât=infecție;
- roșii ca para focului= insolație, temperatură;
- arde ca focul= temperatură;
- îi ca cireșa la față=roșu, temperatură;
- îi aprins la față=erupție, temperatură;
- galben ca lămâia=palid;
- e palid=îngălbenit/oboseală/lipsă somn;
- e ca o lumânare= se stinge încet;
- i se face galben înaintea ochilor= supărat/

furios;

- e galben ca ceara=palid;
- îngălbenit=tras la față.palid;
- își pierde culoarea=palid;
- a dat colțul ierbii=a murit;
- a fi verde la față=livid, palid;
- verde la lămâia=palid;
- e necopt=tânăr, fără experiență;
- văd stele verzi=durere mare;
- i se face verde înaintea ochilor=furie;
- e crud=prea tânăr, fără experiență;
- i se albăstrește locul= se învinețește;
- vinețiu= învinețit;
- se invinețește de ciudă=supărat,furios;
- livid la față=palid, tras;
- pământiu=supărat, necăjit;
- negru de furie=foarte agitat, nervos;
- s-a făcut negru e supărare = și-a schimbat culoarea;
- are inimă rea=rău la suflet, supărat;
- e negru de supărare=furios;
- e negru-n cerul gurii=invidios;

- a avea inimă neagră=foarte supărat;
- i se face negru înaintea ochilor=amețeală, furie;
- cât negru sub unghie= puțin, foarte puțin, deloc;
- i s-a-negrit locul=cangrenă;
- se-nvinețise de ciudă=furios, enervat;
- flacăra-i privirea=agitat, temperatură;
- s-a făcut alb ca varul=palid;
- e alb la față=palid, fără culoare;
- e alb ca peretele=palid, fără culoare;
- e alb ca varul=fără culoare;
- e cam pământiu=livid, palid;
- a vedea totul în negru=a fi pesimist;
- a fi verde=lipsit de experiență;
- să te maronești=deprimat, pesimist;
- inimă albastră=dezamăgitor, frustrant;
- buze vineții= fără culoare.

Interesantă pare ideea, și practica de zi cu zi o demonstrează, că există **cromo=metafore ce au**

dublu înțeles datorită împrejurărilor în care are loc investigația medicală (consultul). Întâlnim astfel:

- inimă albastră:

- sănătos=regal, îndrăgostit;
- boală=dezamăgit, frustrant;

- roșu-n obraz:

- sănătate=sănătos, plin de viață;
- boală=temperatură, înfierbântat, nervos;

-îmbujorat la față:

- sănătate=plin de vitalitate;
- boală=temperatură, iritat;

-e crud:

- sănătate=e tânăr;
- boală=fără experiență, neștiutor;

- a fi verde:

- sănătate=tânăr;
- boală=lipsit de experiență, necopt;

- flacăra-i privirea:

- sănătate=iubire, tinerețe, îndrăgostit;
- boală=agitat, temperatură;

- îi ca cireșa la față:

- sănătate=sănătos, vitalitate;
- boală=roșu, temperatură;

- îi aprins la față:

- sănătate=timiditate, emoție;
- boală= erupție, temperatură;

iar din propriile experiențe, se pot completa cromo-metaforele exemplificate anterior.

Se remarcă de asemenea prezența **cromo-metaforei ca o identitate specială** legată:

- de un organ;
- de o parte a corpului uman,

după cum urmează:

- **inimă:**
 - are inimă rea;
 - inimă albastră;
 - rău la inimă;
 - grea;
 - ușoară,
- **ochi:**- i se face galben înaintea ochilor;
 - ochi ca pana corbului;
 - vede negru-n fața ochilor;
 - ochi de căprioară;

- ochii verzi/niciodată să nu-i crezi;
- ochi ca tăciunele;
- ochi de culoarea cerului;
- ochi azurii;
- ochi de albăstrele;
- ochi de levănțică;
- ochi luminoși;
- ochi roșii;
- flacără-i privirea;
- ochi aurii;
- văd stele verzi;
- i se face verde înaintea ochilor;
- albul ochilor;
- **gură**:- e negru-n cerul gurii;
 - era negru-n cerul gurii;
 - buze vineții;
- **unghie**:- cât negru sub unghie;
- **gât**: - roșu-n gât;
- **față**: - îi aprins la față;
 - roșu-n față ochilor;
 - cu bujori în obrăjori;

- n-are culoare-n obraji;
- îmbujorat la față;
- a avea culoarea-n obraji;
- a fi verde la față;
- e alb la față;
- livid la față;
- pământiu la față;
- **sânge**:- sânge albastru
- **corp**:- i s-a-negrit locul;
 - negru de furie;
 - s-a făcut negru de supărare;
 - e negru de supărare;
 - i se albăstrește locul;
 - se învinețește de ciudă;
 - vinețiu;
 - vânat;
 - e cam pământiu;
 - curat ca lacrima;
 - e palid;
 - e ca o lumânare;
 - își pierde culoarea;

- e copt;
- e crud;
- roșu ca racu;
- a dat colțul ierbii;
- a fi verde;
- e necopt;
- e verde încă;
- fraged,

de asemenea, intervenția în continuare a **cromo-metforei** este binevenită, completându-se astfel:

- holistic;
- interdisciplinar;
- cognitiv,

iar din acest punct de vedere, **comunicarea** medic-pacient vs pacient-medic, într-o contextualitate dată, explorează la maxim relația ce se stabilește între:

- **ascultătorul – medic;**
- **povestitorul – pacient;**

marcând povestea/nararea necesară atât de mult în realizarea anamnezei, metaforic vorbind „totul între cei doi devine ... colorat sau ... o culoare”.

2.3 diagnostic

Întâlnit destul de rar ca și **diagnostic colorat-cromodiagnostic**, cel supus:

- atenției;
- discuției;
- interpretării

noastre, pornește de la câteva remarci privite dintr-o perspectivă **psihedelică** și care demonstrează:

- impactul;
- importanța;
- implicarea;
- interesul;
- folosirea;
- necesitatea;

și mai ales, **existența culorii** în timpul istoric și evolutiv uman al societății de referință.

În acest context, exemplificarea ce urmează ni se pare cea mai plauzibilă și veridică, îngăduindu-ne astfel a identifica un precedent ca și început, continuarea putând avea amprenta personală privind

cromo- diagnosticarea, pornind de la Kastan D.S. și Farthing St. (2020):

- “Culorile sunt legate de multă vreme de emoțiile umane. În 1841, *Vânătorul de cerbi* al lui J. F. Cooper își închipuia „piei roșii” care se “înverzeau de gelozie” – un idiom în numeroase limbi, deși, din câte se pare, ungurii geloși se “îngălbenesc”, în vreme ce oamenii care se “inverzesc” sunt “de fapt furioși, cam ca Incredibilul Hulk”.

- “În Anglia, în schimb, dacă ești doar iritat, poți să te “maronești”, o expresie ale cărei rădăcini sunt de găsit în perioada de la finele secolului al XV-lea, când “să fii într-o dispoziție maro” însemna să fi pesimist sau descurajat”.

- “În majoritate, doar vorbitorii de engleză veseli râd când se îmbujorează (deci obrajii li se fac roz), deși formulări similare, cu tușe cromatice se regăsesc prin multe limbi, în principal pentru că ele se leagă de reacții fiziologice, observabile. Uneori:

- ne „înroșim (la față) de nervi”;
- ne „albim de frică”;

- roșu - ne „invadează obraji” când suntem jenați;

- ne „explodează-n față” când suntem furioși;

- ne „albăstrim (la față)” când n-am reușit să convingem pe cineva de un lucru la care ținem foarte mult”.

● ”În registru mai metaforic, lașii au “vână galbenă”, care, inevitabil, pare să-i coboare cuiva pe spate (pe șira spinării) mai puțin în cazul „burților galbene”. Optimiștii au temperament „trandafiriu” (deci roz), în vreme ce pesimiștii au „dispoziții negre” – ambele formulări avându-și originea în teoria medievală a fiziologiei umane, în care, un exces de bilă neagră se credea a fi responsabil pentru temperamentele melancolice, iar sângele roșu îi domina pe cei pe care azi îi numim „sangvivi”, în sensul de impulsivi.

● ”Încă de la finele secolului al XIV-lea, albastru a fost culoarea disperării, a deznădejdiei. Cel mai probabil, conexiunea aceasta s-a bazat pe o analogie destul de rară cu ceea ce, în termeni medicali, se

numește cianoză: culoarea vizibilă în albastru – veneții a pielii, din cauza insuficienței oxigenării sângelui. Un „copil albastru” nu e un băiat (oricum, până în anii 1940, băieții nu erau îmbrăcați obligatoriu în albastru), ci este un bebeluș care, indiferent de sex, suferă de o problemă cardiacă potențial fatală”.

- ”George Eliot ne descrie în Felix Holt un talentat trișor la cărți ca fiind o persoană care „poate să facă un bărbat să devină de-a dreptul albastru de tristețe” după ce omului i-a fost golit portofelul”.

În același demers metaforic, **albastru** poate ajuta la diagnosticare, deoarece el devine (dacă vorbim de limba engleză), reprezentat sub forma (dat ca exemplu):

- ațâțător (filmele albastre);
- puritan (legile albastre);
- scăpat de sub control (vorbe albastre pe gură);
- deliberat reținut (creion albastru);
- surprinzător (lovit de trăznet din seninul albastru al cerului);

- reconfortant (vorbe albastre de alint);
- intimidant (sânge albastru);
- condescendent (guler albastru muncitoresc);
- plin de veselie (cerul albastru);
- încântător (panglici albastre);
- dezamăgitor si frustrant (inimă albastră);

retoric întrebându-ne care ar fi rezultatul aceluiași **albastru** în limba română, pornind de la ...

... emoție (floare albastră în vers de ... Eminescu).

2.4. medic-pacient

Din perspectiva **relației** medic-pacient vs pacient-medic, **cromo-metafora** este prezentă **colorând** în anumite momente situația-problemă existentă, mai ales atunci când durerea se transformă în suferință, iar ființa în neființă.

În acest context (ca exemplu) interesantă este ipostaza în care evoluția unei culori, în speță – portocaliu, se definește ca și culoare de sine stătătoare, Kastan D.S. și Farthing S (2020):

"În 1595, într-unul dintre scurtele dialoguri ale lui Anthony Copley, un medic încearcă să-i alunge temerile unei femei aflate pe patul morții și-i spune că va trece liniștită în lumea de dincolo „asemenea frunzei care nu mai poate să rămână în copac”. Din păcate, imaginea aceasta, în loc s-o liniștească pe femeie, o tulbură și mai mult. „Cum adică?” spune ea, Ca o frunză portocalie? insistă muribunda, în mod evident referindu-se la frunzele toamnei”.

Exemplu aduce în discuție modalitatea prin care, la acea vreme, **cromo-metafora** începea să-și facă prezența, ea ținând cont de elementele de cogniție existente, astfel încât **relația cauză-efect** să fie relevantă și eficientă la un moment dat.

O recentă investigație, Nițan C.N. (2024), surprinde modalitatea prin care, având în prim plan **culoarea**, se poate influența în mod:

- pozitiv;
- negativ,

comunicarea și relaționarea medic-pacient, luând în considerare și **locația**, în cazul nostru – cabinetul medical.

Astfel, pacientul a fost implicat direct în această conexiune din postura de a :

- alege culorile din perspectiva influențelor lor -
 - calde;
 - reci;
 - neutre;
- da importanță culorilor:
 - calde;
 - reci;
 - neutre;
- găsi corelații din perspectiva particularităților de vârstă;
- putea schimba culoarea ca identitate;
- “ascunde” prin culoare, un aspect neplăcut.

Pentru a exemplifica, cele menționate anterior, vom face apel la Nițan C.N. (2024):

a) **particularitățile de vârstă:**

- **copii:**

- **culori reci** – albastru și verdele pot induce o stare de calm și securitate, reducând anxietatea copiilor în medii neobișnuite, precum spațiile medicale;
- **culori calde** – roșul și galbenul pot stimula activitatea mentală și fizică, făcându-i pe copii să se simtă energici și mai puțin inhibați într-un mediu clinic;

- **adolescenți:**

- **culori reci** – pot găsi în albastru și verde, un fundal liniștitor care provoacă concentrarea și reduce stresul în timpul vizitelor medicale;
- **culori calde** – sunt percepute ca stimulente, crescându-le starea de bine și oferindu-le un sentiment de confort într-un context perceput adesea ca intimidant;

- **adulți:**

- **culori reci** – îi pot ajuta să se simtă mai calmi, promovând o atmosferă de profesionalism și eficiență în îngrijirea medicală;
- **culori calde** - le apreciază pentru capacitatea lor de a crea un mediu ospitalier și reconfortant, important mai ales în situații de stres medical;
- **vârstnici:**
 - **culori reci** – asocierea albastrului și lavandei cu claritate și calm, făcându-i să se simtă mai liniștiți în timpul tratamentelor medicale;
 - **culori calde** – bejul și piersica pot evoca sentimente de căldură și siguranță, oferind și confort în spațiile de îngrijire medicală;

b) a “schimba” culoarea ca identitate

- **albastru :**
 - **albastru deschis** – pentru **pereți** deoarece ar induce calm și ar reduce anxietatea;

- halatul medicului **albastru închis** – ar adăuga un grad de profesionalism și încredere, simțindu-mă mai sigur de mine;
- **verde:**
 - **pereții verzi** pentru a crea un spațiu relaxant și revitalizant;
- **portocaliu:**
 - pentru **scaunele** din sala de așteptare, deoarece ar încărca cu energie și optimism pacienții aflați în sala de așteptare;
- **galben:**
 - pentru **pereți**, pentru energizare și pozitivare;
- **maro:**
 - pentru **mobilier**, deoarece ar aduce un sentiment de stabilitate, naturalețe și confort;
- **lavandă:**
 - pentru **pereți**, având efectul de calmare și reducerea tensiunii;

- **ramele tablourilor** ar intensifica senzația de relaxare profundă într-un mediu medical;
 - **gri:**
 - pentru **pereți** – ca un fundal neutru și profesional;
 - **roșu:**
 - **accesoriile** adăuga puncte de focalizare, care vor contrabalansa sobrietatea, stimulând vitalitatea și pasiunea;
- c) **a “ascunde” prin culoare un aspect**

neplăcut face trimitere direct la:

- timp de așteptare îndelungat = **verde** (verdele pentru sala de așteptare pentru a induce o stare de:
 - calm;
 - relaxare,
 ajutând pacienții a percepe timpul de așteptare ca fiind mai redus/scurt);
- anxietatea asociată cu procedurile medicale = **albastru** (albastru pentru pereții cabine-

tului medical ar putea reduce anxietatea, creând o atmosferă calmă și confortabilă, distrăgând atenția de la proceduri);

- confort redus în timpul consultării=**galben** (folosit pentru a ilumina și încălzi vizual sala de examinare/tratament, făcând intervenția mai puțin neplăcută și intimidantă);
- impresia de mediu steril și impersonal =**crem** (ar putea atenua aspectul clinic și steril al cabinetului, făcându-l mai primitor);
- percepția de grabă sau presiune a timpului =**turcoaz** (utilizat în zonele unde pacienții sunt evaluați rapid, creând o senzație de liniște și spațiu, diminuând sentimentul de presiune).

În acest context, rămâne la latitudinea medicului ca abordarea pacientului, din perspectiva comunicării și relaționării reciproce, să conțină amprenta personală, rezultatul final fiind cel scontat, adică, reușita din toate punctele de vedere... “veni, vidi, vici” !

Cap. 3 – anotimpul

3.1. natura;

3.2. primăvara – dimineața;

3.3. vara – visul;

3.4. toamna – focul;

3.5. iarna – stelele;

3.1. natura

Culoarea face parte din viața noastră cea de toate zilele, astfel încât **marca** ei poate fi:

- vizibilă sau nu;
- cunoscută sau nu;
- interpretată sau nu;
- luată în considerare sau nu,

dar mai ales, un element de **cunoaștere** privind personalitatea celui ce este, în cazul de față, pacien-tul, pornind și de la ... **personalitatea sa cromatică**.

Astfel, Haller K (2019) remarcă faptul că, ele, culorile ne leagă unii de alții, dar și de noi înșine. Le comunicăm semenilor că :

- gândim;
- simțim;
- ne influențează

propriul comportament, ele reprezentând o formă de conexiune și o cale de comunicare – un canal non-verbal prin care curg semnificațiile. Când vedem culori, instantaneu ne dăm seama cum:

- se simte o persoană;
- trebuie să reacționăm

în relație cu ea, chiar și când culorile ne spun: „Nu vorbi cu mine!” Culorile sunt o parte integrantă din relațiile noastre și joacă un rol în toate interacțiunile pe care le avem, indiferent cu cine și chiar, inclusiv cu noi înșine!”

În acest context, **relația cu natura prin culoare** este:

- acceptată;
- eficientă;

- necesară;
- meritorie;
- interpretativă;
- inclusivă;
- exclusivă;
- personalizată;

practic, raportându-se de fapt la elementele primordiale:

- foc;
- pământ;
- aer;
- apă,

reconsiderându-se în acest sens întregul, adică **anotimpurile**:- primăvară;

- vară;
- toamnă;
- iarnă.

astfel încât, reținem, gândind metaforic, ciclurile vieții, din perspectiva **particularităților de vârstă**, făcând conexiunea acestora cu ... **natura** și **culoarea** (copil, adolescent, adult, în vârstă/senior/ bătrân

nețe) după o nouă identitate, căci, Haller K (2019): ” Fiecare anotimp are o paletă cromatică limpede și o personalitate marcată, care corespunde preferințelor și trăsăturilor caracteriale ale fiecărui grup de persoane, existând de asemenea și anumite comportamente care se aliniază cu energia fiecărui anotimp. Gânditi-vă cum vă simțiți iarna, când cerul e cenușiu și vreți să vă cuibăriți și să hibernați sau gândiți-vă cât de treji și de vii vă simțiți când răsar primele flori ale primăverii”.

Ne-am permis această licență – **anotimp** - **vârstă** în ideea în care **medicul-ascultător**, cunoscând și această personalitate cromatică a pacientului, comunicarea și relaționarea cu el, să fie și să se desfășoare la alți parametrii calitativi, îmbogățindu-se și astfel, informația de specialitate / medicală legată de starea de sănătate a celui în cauză.

Nu este în intenția noastră de a **egaliza** un anotimp cu o perioadă de vârstă oarecare, deoarece și un copil se poate regăsi într-o iarnă, precum și o

senectute în primăvară, deci fiecare, necreând stereotipuri, se va identifica după:

- eul său personal;

și

- personalitatea sa cromatică,

decodificarea, după Wright A (2009) prezentându-se sub forma:

3.2. primăvara- dimineața

Personalitatea de primăvară este:

- creativă;

- inspirațională;

- caldă;

- abordabilă;

- distractivă;

- plină de energie

și de viață, iar comunicatorii sunt excelenți și iubitori de claritate și simplitate, iar personalitatea de primăvară este adesea descrisă ca o gândire:

- spontană;

- procreativă;
- avansată.

Culorile asociate personalității de primăvară sunt culorile primăverii:

- calde;
- clare;
- curate;
- proaspete;
- delicate,

ce au galben în compoziția lor, de cele mai multe ori, fără nici un strop de negru. Cei ce se simt în prezența lor și iubesc aceste culori, au o personalitate:

- efervescentă;
- deosebită;
- plăcută,

iar **din punct de vedere fizic**, cei cu personalitate de primăvară au o înfățișare:

- proaspătă;
- tânără;
- vioaie,

chiar și la maturitate.

Acceași pot să fie: - grațioși;
- sprinteni;
- optimiști;
- iubitori de: - mișcare;
- dans,

degajând în jurul lor o stare de bine și luminozitate.

Din punct de vedere **emoțional**, uneori pot să fie:

- sensibili;
- vulnerabili,

dar, iubesc copiii și se simt confortabil în prezența oamenilor mai tineri.

Excelează în domenii care se bazează pe:

- comunicare;
- socializare;
- creativitate,

simțindu-se excelent când participă la activități desfășurate în aer liber.

3.3. vara-visul

Vara ne oferă o **paletă de culori**:

- delicate;
- subtile;
- răcoroase,

paleta cromatică a verii conținând și gri sau albastru, care uneori au nuanțe întunecate, însă niciodată nu sunt apăsătoare.

Când vara începe să-și intre în drepturi, culorile naturii nu mai sunt atât de proaspete precum sunt primăvara. Verdele capătă o nuanță mai închisă, devine:

- sobru
- și
- răcoros,

însă, observăm că rozul florilor este mai dulce, iar la amiază, când soarele strălucește cu putere, culorile devin difuze și mai puțin clare.

Cei care fac parte din această schemă cromatică, posedă o putere de:- stăpânire ieșită din comun;

- a fi foarte calmi;
- a rămâne echilibrați,

iar, în ciuda faptului că motivația lor este una interioară, nu sunt indiferenți față de ceea ce simt cei din jurul lor.

Posedă un umor foarte subtil și rafinat și putem spune că **din punct de vedere intelectual** sunt persoane foarte agere.

Au tendința spre perfecționism și trec cu vederea greu defectele celorlalți, căci, acolo unde există:

- dezordine;

- haos,

vor să facă / aducă: - ordine;

- pace,

nesuportând: - vulgaritatea;

- trivialitatea,

ajungând ca cei din jurul / preajma lor să-i perceapă ca fiind:

- rezervați;

- serioși;

- distanți;

- lipsiți de interes,

iar în unele cazuri, de a fi pe placul celorlalți și deloc interesați : - să socializeze

și fără să

- cunoască alți oameni.

3.4. toamna-focul

Toamna afișează o **paletă cromatică** mai:

- bogată;

- aprinsă;

- incandescentă,

cu o suită de culori calde ce au în compoziție galben dar și negru, de data aceasta cu nuanțe mai intense și mai accentuate.

Toamna, natura se caracterizează prin:

- abundență;

- maturitate;

- strop de dramă,

semănând cu o piesă de teatru, iar culoarea roșie a florilor capătă o nuanță: - mai aprinsă;

- mai matură,

galbenul este înlocuit de auriul excentric, maroul și portocaliul regăsindu-se în frunzele copacilor.

Cei care se regăsesc și iubesc aceste culori, **posedă personalități puternice**, chiar dacă uneori par să afișeze tocmai opusul, uneori putând fi:

- afectați;
- pretențioși;
- înceți;
- greoi în exprimare,

având o atitudine autoritară de modă veche și lipsiți de spontaneitate, acțiunile lor putând a fi previzibile.

3.5. iarna- stelele

Iarna este un sezon al extremelor, cu o abordare fără compromisuri și foarte concentrată. Peisajul de iarnă este tăcut și când zăpada cade puternic, este practic acromatică – totul dispare sub o pătură de alb pur.

Dar, sub suprafață, există o energie puternică, pe măsură ce se dezvoltă procesul de regenerare.

Personalitatea de iarnă este de obicei:

- concentrată pe sarcina primită;
- excelentă în imaginea de ansamblu și în detaliile sale;
- impune respect;
- sunt motivați intern;
- își fixează obiectivele;
- sunt:
 - greu de deturnat;
 - foarte eficienți;
 - preciși în tot ce fac,

și mai presus de toate, nu suferă prostia, iar răspunsul la așa ceva va fi adesea:

- sarcastic;
- acid,

în contrapunct cu celelalte personalități, mai precis cu cea de toamnă.

Provocarea pentru personalitatea de iarnă este să acorde atenție sentimentelor altora, ce pot fi percepute ca:

- elitiste;
- reci;

- nepăsătoare,
unii catalogându-i ca persoane: - tăcute;
- distante;
- deloc afectuoase,
urmărindu-și propriile interese.

Din periplul nostru **anotimp-vârstă**, semnificația se desprinde din ideea că ea, **culoarea** influențează modul în care:

- simțim;
- acționăm;
- reprezentăm

aceste efecte, fiind condiționate de unii factori:

- personali;
- culturali;
- situaționali,

care duc la identitatea **fără drept de apel** asupra noastră, din partea altora, **rămânând în matricea cognitivă ce o avem, unici și irepetabili.**

De aceea, subscrie la gândul nostru anterior și Haller K. (2019) prin a conchide că: “O viață colorată reprezintă o:

- stare de spirit;
- atitudine,

fiind trăită în acord cu eul autentic, cu esența a ceea ce suntem cu adevărat, o viață care se manifestă de la interior la exterior, în stilul nostru unic.

Să trăiești o viață colorată nu înseamnă să te îmbraci ca un papagal din cap până-n picioare. Înseamnă să nu îți fie teamă să te exprimi cum simți. Când intri în contact cu tine însuși, prin intermediul culorilor, te reconectezi: - cu tine însuși;

- la ce este instinctiv;

- la adevăr,

iar când le ai pe acestea, ai pornit deja pe drumul către o viață mai naturală și mai fericită”.

Cap. 4 – impactul

4.1. spațiul;

4.2. cabinetul medical;

4.3. spitalul;

4.4. halatul;

4.1. spațiul

Apelând la “sfânta tehnologie“ vom afla că ea, **culoarea**, această fermecătoare însușire a tuturor lucrurilor, se constituie în una dintre componentele importante ale stării noastre afective. Ea:

- înfrumusețează ambianța;
- modifică: - lumina spațiilor;
- umbrele spațiilor;
- formele;
- contururile interioarelor,

știind că fiecare culoare se poate obține dintr-o diversitate de nuanțe, influența asupra **spațiului**.

În fond, **culoarea**, fiind majoră:

- dinamizează spațiul;
- înnobilează dimensiunile:
 - mărin;
 - micșorând un interior;
- animează spațiul;
- înveselește spațiul;
- îl face: - monoton;
 - neagreabil;
 - ostil,

coroborându-se cu puterea sa, **a spațiului**, de a influența: - starea fiziologică a organismului;

- procesele psihice;
- trăirile noastre interioare,

astfel încât să corespundă **mesajului** pe care îl va recepționa pacientul în **relația sa cu medicul**, ecuația de comunicare fiind și de la medic spre pacient.

În acest context, Haller K (2019), **roata cromatică a stării de bine**, încorporează toate informațiile primite despre modul în care culorile și în special combinațiile lor, ne influențează:

- gândirea;

- starea interioară;
- comportamentul,

ținând cont de **mediul** în care se desfășoară, adică decorarea **spațiului**:

- contextul (în speță – spital, sală de mese a unui cămin de bătrâni, sala de așteptare);

- comportamentul (pornind de la conduita și atitudinea pacientului în acel spațiu);

- armonia cromatică (atenție la familia tonală să fie aceeași),

având și luând în seamă/considerare proverbul “Ce-i prea mult nu-i sănătos”, aplicat cu prisosință și la calitatea și cantitatea culorii, a folosirii ei inteligente și cu rezultate maxime, va aduce rezultatele dorite/scontate.

Un loc aparte în folosirea cu impact a **spațiului cromatic** în ecuația de comunicare și relaționare a medicului cu pacientul, îl ocupă **plantele colorate**, dovedindu-se a fi benefice pentru:

- reducerea nivelului de stres;
- menținerea: - calmului;

- relaxării;
- crearea unui ambient plăcut;
- impact pozitiv asupra bolii;
- sporesc: - productivitatea;
- potențiază creativitatea;

și lista poate continua, dese fiind cazurile în care:

- buchetul de flori preferat;
- florile presate;
- frunzele: - primăverii;
- toamnei;
- creguțele

aflăte în proximitatea / apropierea / preajma **pacientului**, să determine din partea acestuia o :

- conduită;
- atitudine

și o stare comportamentală benefică și cu urmări pozitive în întregul demers medical- recuperatoriu a celui în cauză, astfel relațiile fiind evidente sub forma, Haller K (2019):

- **galbenul** = culoare primitoare, un zâmbet vesel
- plantele galbene: - narcisele galbene;

- floarea soarelui;
- păpădia;
- gladiolele galbene;
- trandafirii galbeni,

le putem plasa la recepția (în cazul nostru) unui:

- cabinet medical;
- clinică;
- policlinică;
- spital;
- așezământ pentru seniori;
- sala de mese;
- holuri;
- saloane;
- sala de tratament;
- **violetul** = ideal pentru contemplație și reflecție,
deci o pată de violet: - toporași;
- violete,

în zona de pauză înaintea unei întâlniri importante
(în cazul nostru) cu:

- medicul de familie;
- medicul specialist;

- kinetoterapeutul;
- psihologul;
- psihoterapeutul;
- asistentul social;
- preotul;

- **roșul** = ridică instantaneu nivelul de energie, astfel încât, plante ca:

- mușcate roșii;
- lalele roșii;
- căciunițe,

află în preajmă, vă ajută în relația cu un client, pacient dificil;

- **portocaliul** = incită la distracție și atitudine ludică, prezența prin plantele sale:

- gălbenele;
- maci portocalii;
- kalanchoe

în spații unde pacientul se simte bine și încrezător, cu precădere, în sălile de joacă a spitalelor pediatrie.

- **roșul-pal** = culoarea inspiră grijă și compasiune, deci:

- consolarea;
- transmiterea unei vești proaste;

au nevoie în preajmă și de o: - begonia;

- orhideea- molie;

- planta-telegraf, etc;

- **albul** = dă claritate, astfel încât plantele albe:

- crinul păcii;

- iasomie;

- margarete

așezate pe un birou în: - cabinetul medical;

- camera de gardă;

- camera de studiu;

dintr-o unitate sanitară (în speță spital, clinică, polyclinică) ajută la limpezirea minții.

Cu siguranță că o colaborare plăcută și fructuoasă din toate punctele de vedere dintre medic și specialist/floricultor va completa galeria plantelor cu efect benefic din punct de vedere cromatic, comunicarea și relaționarea cu pacientul.

Dintr-o altă perspectivă și ca o completare absolut necesară a: - cunoașterii;

- folosirii;

- eficientizării,

spațiul aferent activităților umane din diverse domenii, face referire la modalitatea prin care **culoarea** are efect asupra percepției noastre legate de locație sub forma:

- pentru **a pregăti** vizual în vederea percepției culorii unei camere, intrarea ar trebui vopsită într-o culoare complementară;

- culoarea modifică forma arhitecturală:

- extinde;
- mărește;
- micșorează;
- lărgeste;
- prelungește;
- coboară tavanul;
- ridică tavanul,

reușind a-l scoate pe individ din ... realitate;

- un obiect luminos pare mai mare pe un fundal întunecat, iar unul întunecat mai mic, pe un fundal deschis;

- prea multă lumină într-o cameră – perete și ferestre de sticlă – pot duce la: - dureri de cap;

- oboseală oculară;

- culorile deschise și modelele mici măresc vizual un spațiu, iar cele închise, cu modele mari, îl fac să pară mai mic;

- galbenul apare cel mai mare, urmând în ordine descrescătoare:

- albul;

- roșul;

- verdele;

- albastrul.

Legat de **spațialitate**, absența unei varietăți în mediul vizual are repercursiuni asupra pacienților, mai ales a celor aflați în:

- centre CES;

- spitale;

- cămine de bătrâni;

- instituții de asistență socială;

- așezări pentru seniori,

fiind necesare **schimbări structural-cognitive** legate de:

- iluminat;

- pereți;
- spații largi;
- elemente decorative: - plante;
- tablouri;
- cromatică specială ;

evidente toate pentru ca sistemul nervos al acestor pacienți/beneficiari, să funcționeze corect și la parametrii optimi acolo unde starea de sănătate admite acest lucru, deoarece pereții albi sunt:

- monotoni;
- lipsiți de grafică;
- lipsiți de lucrări de artă

privând creierul de stimulare și de continua schimbare de care are nevoie pentru a rămâne sănătos.

Putem subscrie faptului că **e necesară o abordare a întregului**, referitor la pacient, interdisciplinară și holistică în cazul nostru, deoarece, în general, noi dezvoltăm un comportament special, influențat de:

- spațiu;
- structură;

- culoare;
- lumină;
- activitate,

având efect asupra procesului cognitiv, favorizând:

- stimularea învățaturii;
- afectează concentrarea;
- intensifică recuperarea;
- împiedică recuperarea

și totodată: - are efect asupra stării:- mentale;

- fizice;

- psihice;

- crește anxietatea,

și lista ar putea continua, important rămâne faptul că cele două: **spațiul și culoarea** se completează reciproc, am putea chiar spune că **trăiesc în simbioză**, efectul fiind meritoriu și benefic, iar în cazul aferent interesului nostru, și asupra unităților sanitare, aducând practic un plus în complexa structură logistică a comunicării și relaționării medicului cu pacientul vs pacientul cu medicul, deoarece culorile plac, ele fiind asociate în general cu experiențe plăcute.

De asemenea, **cromatica spațiului medical**, Roshani A. (2014) are rolul de a transforma mediul în care pacienții își petrec timpul, într-o experiență de vindecare, deschizând practic o „poartă” fiecărei culori, având puterea de a genera emoții distincte, benefice sau nu, asupra stării psihologice a acestora, devenind o verigă cheie în actul medical, tratând atât fizicul cât și psihicul celui în cauză.

Același autor amintit anterior, remarcă faptul că, **armonia culorilor** reprezintă o piață de temelie în ceea ce privește cromatica unui spațiu medical, ducând la crearea unui mediu mai relaxant și mai puțin intimidant din perspectiva pacientului aflat în relația directă de comunicare cu medicul, versus, medicul cu pacientul.

4.2. cabinetul medical

Comunicarea medicului cu pacientul, se desfășoară în general/de cele mai multe ori “la prima vedere” într-un **cabinet medical** de:

- familie;
- specialitate,

astfel încât, pornind de aici, **culoarea** devine importantă, fiind un element de influență psihică, deoarece, într-o conjunctură dată, poate atenua:

- frica unei consultații;
- aflarea unui diagnostic nedorit;
- starea conflictuală prezentă,

facând posibilă o relaționare adecvată și fructuoasă, bazată pe:

- încredere;
- onestitate;
- respect;
- acceptare;
- profesionalism,

existente din partea celor doi actori (medic-pacient vs pacient-medic).

Astfel, **culoarea** la nivelul **cabinetului medical**, este necesar a avea calitatea de a realiza comunicarea și relaționarea între medic-pacient vs

pacient-medic, cât mai responsabilă din punct de vedere medical, având în vedere și faptul că **ea** poate activa procese:

- cognitive;
- emoțional complexe,

influențând:

- atenția;
- răspunsurile afective ale pacientului.

Este cunoscut faptul că, ele:

a) **culorile neutre și calde:** - bej;

- crem;
- gri deschis,

contribuie la crearea unui spațiu primitiv și profesional;

- galbenul pal;
- portocaliul deschis,

aduc cu ele o notă de empatie, iar:

- tonurile de verde;
- albastru deschis,

mențin o atmosferă caldă, de acceptare reciprocă;

b) **culorile puternice**, precum :

- roșu
- violet,

pot crea o stare de tensiune neproductivă, realizând o ... distanțare comunicațională dintre medic și pacienți.

Astfel, în relația **culoare-cabinet medical**, Khaleghimoghaddam N. (2023) subliniază faptul că:

- **portocaliul** este o opțiune potrivită pentru cabinetele pediatrice, deoarece contribuie la:

- reducerea anxietății copiilor;
- creșterea sentimentului de confort,

fiind o culoare antioboseală;

- **galbenul** poate fi folosit pentru a stimula:

- procesele cognitive;

și

- a încuraja starea de bine,

rezultatul fiind cel scontat;

- **verdele** contribuie la realizarea unei;
 - atmosfere liniștitoare;
 - senzații de siguranță,

reducând: - stresul;

- anxietatea,

inducând totodată, o stabilitate emoțională pacienților;

- **albastrul** prezent în cabinetul medical are efectul de:

- calmare;
- relaxare;
- diminuarea agitației nervoase,

fiind și un ghid pe drumul spre vindecare a pacientului;

- **violetul** mai rar prezent în cabinetul medical, este deseori asociat cu:

- spiritualitatea;
- meditația;

dar, de asemenea, poate încuraja:

- introspecția;

- calmul profund.

ameliorând sentimentele de:

- ură;
- furie;

și ajutând practic, la atingerea unui echilibru emoțional;

- **culorile neutre** au capacitatea de a induce o stare de relaxare, fiind utilizate frecvent pentru a crea un mediu calm într-un cabinet medical.

În acest context, prin specialitatea pe care o deține, **cabinetul medical** devine purtătorul unei identități aparte și distincte, menționând în cazul nostru, ca exemplu, câteva repere, cum ar fi:

- a. cabinetul de pediatrie:** Cromatica în acest tip de cabinet trebuie gândită atent, deoarece are un impact direct asupra copiilor, care adesea percep o vizită medicală cu teamă. Culorile vii și calde (galben, portocaliu, verde deschis) pot crea un mediu potri-

vit pentru această grupă de vârstă, având un efect de stimulare și reducere a anxietății. Este important ca designul cromatic ales să fie unul vesel, dar fără exagerarea unui tip de culoare. Contrastele puternice trebuie evitate deoarece pot deveni copleșitoare pentru copii, aceștia având mereu nevoie de un mediu care să ofere siguranță și confort.

b. cabinetul de oncologie: În cazul pacienților oncologici, aceștia au nevoie de un sprijin atât psihic, cât și fizic. Culorile calme și subtile, precum verdele sau albastru, induc o atmosferă de liniște și oferă o senzație de stabilitate și speranță. Adăugarea unor accente calde, cum sunt pastelurile de piersică sau crem, pot umaniza spațiul, oferindu-i o notă de confort emoțional. Acest lucru este esențial pentru pacienții care urmează un tratament de lungă durată.

c. cabinetul de cardiologie: Pacienții care pătrund într-un cabinet de cardiologie pre-

zintă adesea un nivel ridicat de anxietate. Astfel, un element foarte important îl reprezintă crearea unui spațiu care să contribuie activ la reducerea tensiunii și stresului. Utilizarea culorilor reci (albastru, verde) sau a nuanțelor neutre (bej, gri deschis) pot ajuta la stabilizarea psihologică și fizică a pacienților. Culorile stridente, cum sunt roșul intens sau portocaliul aprins, trebuie evitate pe cât posibil. Acestea pot avea un impact asupra stării de calm a pacientului, contribuind la creșterea tensiunii arteriale.

- d. cabinetul de psihiatrie:** Aici, culoarea devine un instrument terapeutic esențial în facilitarea dialogului și promovarea introspecției. Nuanțele delicate de lavandă, verde pal sau albastru deschis creează o atmosferă care reduce stresul și oferă pacienților un sentiment de siguranță. Evitarea culorilor vibrante sau a contrastelor exagerate

este esențială, deoarece pot stimula agitația sau reacțiile emoționale nedorite, interferând cu procesul terapeutic.

Practic, prin tandemul **culoare-cabinet medical**, se face permisibilă sub o nouă abordare cognitiv-strategică, comunicarea și relaționarea medic-pacient vs pacient-medic.

4.3. spitalul

Luând în considerare **evoluția spitalului și din perspectivă psihocromatică**, va trebui s-o amintim pe Florence Nightingale (după Rubert et al - 2007) ca fiind pionierul în privința introducerii unor concepte noi în acest domeniu, pornind de la boală-pacient, ideea de:

- vindecare;
- regresie;

în sensul în care **factorii de mediu** cum ar fi cei legați de: - vizual;

- culoare;

- lumină;
- liniște;
- aer

sunt importanți și necesari în recuperarea pacientului sub toate aspectele intervenției realizate.

Tot ea, a realizat **importanța armoniei cromatice**, astfel încât, în spațiile de recuperare își fac loc ...florile / plantele colorate, sugerând-o totodată, cât și Verderber (2010), folosirea albului pentru zonele de îngrijire/saloane, fiindu-i mai ușor personalului să:

- observe;
- curețe

murdăria, ajungând în timp acest **alb** să fie de **spital** ca sinonim și să ... domine.

În acest context, din perspectivă cromatică, **spitalul** reprezintă locul în care omul devine mai sensibil, iar internarea lui pentru anumite afecțiuni, pot să-i aducă modificări de ordin:

- structural;
- cognitiv;

- logistic,

în acceptarea sau nu a procedurii ca atare, fapt ce declanșează o anumită:

- conduită;

- atitudine;

- comportament,

vizând gestionarea noii situații apărute la un moment dat și în contextualitatea dată, aceea de **pacient**.

Astfel, în momentul în care persoana în cauză devine **pacientul spitalului**, este necesar ca acest loc să reprezinte pentru el:

- siguranță;

- înțelegere;

- acceptare;

- toleranță;

- competență;

- excelență;

- încredere;

- recuperare,

toate create atât de personalul medical cât și de mediul ambient aferent, în așa fel încât:

- problema medicală/ de sănătate;

- echilibrul psihologic;
- starea: - spirituală;
- emoțională,

să-și găsească aici rezolvarea, pornind de multe ori și de la **culoare**, ea implicându-se după noile cercetări de specialitate, în **comunicarea** medicului cu pacientul vs pacientul cu medicul.

Ajungem să constatăm că ea, **culoarea**, poate și **este în stare să creeze sau nu** anumite probleme în spital, deoarece :

- afectează starea de bine;
- semnifică ceva;
- declanșează comportamente emoționale;
- crează probleme din perspectiva

decorării/designului,

știind că **pacientul** este receptiv la mediul spitalicesc și reacția lui e necesar a fi luată în considerare pentru evitarea la un moment dat a unui **conflict**, chiar și spontan apărut/declanșat.

În acest context, este important a găsi cromatică potrivită atât pentru:- pacienți;

- personalul medical;
- spațiul spitalicesc,

astfel încât să se evite:

- angoase;
- stări: - de neliniște;
- depressive,

dar mai ales, să nu fie afectată **încrederea** pacientului în:

- profesionalismul;
- umanitatea

personalului medical.

Totodată, în **relația cromatică cu pacienții din sistemul medical**, Birrent surprinde două ipostaze și anume, cum:

- afectează culoarea starea de spirit în fiecare zi/ zilnic;
- gestionează instituțiile medicale (cabinet, spitale) legăturile/asociațiile care au loc între ele:
- felul în care se simt (reacția);
- culoare (impactul).

Dacă e să realizăm o interpelare la prima ipoteză, am observa că paleta de culori e necesar să fie echilibrată, adică fără: - surplus de culoare;

- gamă neutră,

astfel încât: - albastru;

- verde,

aplicate în **spațiu**, să echilibreze elementele naturale existente, dându-i acestuia atributul de: - curat;

- controlat;

- calm

și confortabil pentru pacient.

Un loc aparte în triada **medic-culoare-pacient**, revine în cazul internărilor, **vizitelor** pe care le efectuează celui în cauză: - familia;

- prietenii;

- cunoștințele;

- vecinii;

- colegii;

- șefii;

- alții;

aceștia găsind la nivelul spitalului, în special:

- pe holuri;

- în saloane;

- în sala de: - joacă (dacă au acces);

- mese;
- așteptare,

un spațiu cromatic care să le aducă/sugereze și **lor**:

- armonie;
- liniște;
- siguranță;
- încredere;
- acceptare;
- încurajare;

și mult curaj, **ei** fiind un sprijin real pentru cei în suferință, dându-le din: - puterea

și

- credința lor.

Faptul că aceste **vizite** sunt abordate într-o manieră de echilibru și stabilitate, determină vizitatorii **a nu** manifesta o stare de:

- stres;
- nervi;
- lipsă de curaj;
- neputință;
- neimplicare,

neștiind practic cum să poată rezolva o situație-problemă ivită la nivelul pacientului, aflat internat pe o perioadă de timp stabilită în conformitate cu:

- diagnosticul;
- tratamentul;
- evoluția;
- recuperarea

stării de sănătate a celui în cauză, astfel încât și **culoarea** poate reprezenta un medicament, de cele mai multe ori variabil pentru starea emoțională a pacientului, pornind de la:

- buchetul de flori adus;
- vestimentația;
- băuturile răcoritoare;
- revistele;
- cărțile;
- fructele;
- varia,

toate regăsindu-și la un moment dat locul pe noptiera patului din salonul respectiv în care pacientul inter-

nat se află sub directa supraveghere a personalului medical.

În mod creativ și constructiv, gândit într-o viziune 3D, **spitalul** s-ar defini și prin **psiho-cromatică**, delimitând clar **secțiile** pentru:

- adulți;

- copii,

surprinzând caracteristicile personale a fiecărei categorii de pacienți amintiți anterior.

În ceea ce privește **secția pentru adulți**, din perspectiva **psiho-cromatică**, regăsită în eficiența și performanța profesională, ar trebui avut în vedere și luat în calcul următoarele, pornind de la:

- **salonul** să aibă o priveriște: - relaxantă;

- calmă;

- liniștitoare,

atunci când pacienții stau întinși în paturile lor;

- **peretele și tavanul** să fie vopsiți într-o culoare sau nuanțe de: - albastru;

- verde;

- violet,

acestea având capacitatea de a reduce tensiunea arterială, creând un sentiment de: - armonie;

- bucurie;

- calm

pacienților, mai ales pentru cei ce ... se uită/fixează minute întregi ...la tavan/tavanul.

- **tablourile** din anumite spații spitalicești cum ar fi:

- holuri;

- saloane;

- săli de: - așteptare;

- joacă pentru copii;

- recuperare;

- mese;

- cabinete

ce surprind peisaje variate în culori și tonuri calde, s-a constatat că ele:- scad tensiunea arterială;

- reduc medicația;

în acest sens dovedindu-se că **arta**: - crește;

- determină

satisfacția, pacientul fiind, de ce nu, un punct de pornire spre ... **artterapie**.

- **podeaua** îndeobște colorată, în accepția unora, oferă un sentiment de:

- siguranță;

- încredere,

având în vedere totuși că Meerwein și Colab (2007) remarcă faptul că nu este potrivit să faci un pacient să meargă pe o podea lăcuită și strălucitoare, deoarece i-ai induce starea de, Mahnke și Mahnke (1999):

- iritabilitate;
- neliniște;
- incertitudine;
- angoasă;
- frică;

cu toate că unii o doresc așa, iar alții, Dalke et al (2004), verde sau poate cu un ton energetic de portocaliu.

- **covorul/covoarele** sunt necesare în situația în care pot acoperi podeauna, pentru a asigura un/o:

- confort vizual;
- căldură: - reală;

- vizuală a locului;

- stare de spirit,

fiind reconfortabile și din punct de vedere psihologic, pacientul simțindu-se:

- calm;

- liniștit;

- încrezător

și poate chiar un pic ca „acasă”.

- **patul/paturile** – ocupă un loc special dar și important într-un salon, preferabil ar fi ca el/ele să fie amplasate: - lângă fereastră;

- doar:- pe o parte;

- pe lângă un singur perete;

- nu prea:- înalt/e;

- jos/oase;

- confortabile cât se permite;

- reglabile;

astfel încât întregul spațiu rămas în salon să vină în ajutorul pacientului, ca acesta să se poate conecta la/cu luminozitatea mediului natural.

- **mobilierul** în cadrul unui spital, fie că se găsește în:- cabinetul medical;

- saloane;

- săli;

- locuri special amenajate;

- pe holuri,

ar trebui în primul rând să fie, după cum spun specialiștii:

- clasic;

- atemporal;

- ușor de utilizat;

- menținut curat

și totuși practic și util, pentru a crea o:

- varietate de conexiuni

și

- locuri separate,

optimizând mișcarea și accesibilitatea pacienților în/spre locurile unde acesta este amplasat, stabilindu-și astfel utilitatea.

Ca un corolar a celor prezentate și dintr-o **perspectivă psiho-cromatică**, pentru **secția de adulți** ar fi indicat:

- galben pal;
- trandafiriu;
- roz;
- galben moale;
- albastru (tonuri);
- verde deschis;
- piersic,

renunțând la: - galben-verde;

- violet;
- albastru;
- bronz;
- alb,

care/ce pot crea, într-o cantitate și intensitate maximă necorespunzătoare, alte reacții la nivelul de percepție a pacientului, așteptate, ele putând destabiliza la un moment dat, un echilibru deja precar, dintr-o situație dată.

Astfel, din cele menționate anterior, ca puncte de:

- comunicare;
- relaționare;
- informare;

între **medic și pacient**, deducem faptul că ea, **culoarea** își are:- importanța;

- impactul;

- implicarea

psihologică, având grijă a: - găsi;

- respecta

echilibrul mesajului transmis, astfel încât salonul cât și celelalte spații spitalicești să nu abunde în cromatică încât să declanșeze o supraîncărcătură senzorială, dar nici să folosim în:

- permanență;

- exces,

culoarea neutră sau/ și eternul alb de spital.

În ceea ce privește spitalul, în speță **secția pentru copii**, personalizarea acesteia și cu ajutorul **psihocromaticii** este importantă, deoarece **pacientul copil** dezvoltă o anumită sensibilitate la:

- boală;

- necunoaștere;

- traumă;

- inadaptabilitate;

- emoție;
- nesiguranță;
- abandon;

dar mai ales la **neiubire**, toate cele menționate anterior putând să-l afecteze în prezent, dar și în viitor, de aceea e necesar de asemenea, de o atenție deosebită acordată celor ce reprezintă în cazul de față **grupul țintă**.

În acest context,

- **peretii holurilor** să immortalizeze și să se regăsească pe ei scene din:

- povești;
- basme;
- desene animate,

accesibile pacienților copii la o anumită vârstă.

- **peretii saloanelor** să surprindă plăcut prin existența:

- peisajelor din natură;
- personajelor îndrăgite,

dar și **loc** pentru propriile creații/încercări de exprimare artistică a acestora, dăruindu-le astfel și cât se poate:

- clipe liniștite;
- sentimentul de bucurie;
- entuziasm;
- siguranță;
- stabilitate;
- încredere;
- echilibru;
- curaj;
- susținere;
- vindecare,

dar, mai ales o anumită **stare de bine**, nelăsând loc pentru:- frică;

- angoasă;
- teamă;
- anxietate;
- neliniște;
- furie;
- neînțelegeri;
- neputință;
- depresie;
- singurătate;

cât și **sentimentului de boală**, reapărând, în timp, bucuria de a trăi și a se simți iarăși un copil sănătos, în scurt timp, știind că trebuie să fie/devină un învingător;

- **tavanele saloanelor** e necesar, acolo unde este/se impune o situație stringentă de a avea/a se transforma în:

- cer senin;
- cer înstelat;
- soare dogoritor;
- roza vânturilor;
- bolta cerească,

la care, adăungând și o dozare corectă a luminii, esențială în unele cazuri, pentru a face spațiul să fie mai:

- mare;
- luminos;
- familiar,

astfel încât eforturile depuse de întregul personal medical să înlăture:- frica;

- teama;

- spaima;
- singurătatea,

dăruindu-le iubire și respect, înlăturând pe cât se poate **labirintul bolii**, motivându-l să se facă sănătos și să-și mențină sănătatea, crescând frumos, spunând, cum le place unora dintre ei ... **cel mai tare din parcare.**

Dintr-o altă perspectivă, dar complementară celor menționate până în prezent, **culoarea** prin conotațiile sale psihologice, folosită în unitățile sanitare, în speță:

- cabinete medicale;
- spital;
- holuri;
- saloane;
- săli specializate,

se dovedește a avea: - conexiune;

- impact;
- importanță;
- identitate;
- relație,

dar și **schemă de comunicare**, prin mesajul existent și asupra **personalului medical** aferent:

- medici:- rezidenți;
- specialiști;
- primari;
- asistenți medicali;
- infirmieri;
- bracadieri,

pentru care, din perspective:- profesionale;

- psihologice;
- personale;
- de conjunctură,

cromatică spațială își lasă amprenta: - pozitivă;

- negativă;
- neutră,

clădind succese sau dărâmând idealuri și/sau mituri, stabilind sau nu reușite, dar mai ales, performanța de a fi **omul care sfințește locul și lasă loc de bună-ziua** atunci când, îmbrăcând **halatul**, este /devine cel care, așa cum spunea Lucian Blaga: „Eu simt că sufăr de prea mult suflet” și am spus ... tot.

4.4. halatul

Este important a cunoaște și a ține seama de faptul că ele, **culorile**, influențează mediul înconjurător prin componenta lor:

- ecopsihologică;
- psiho-cromatică,

astfel încât, noi, ca **purtători de culoare**, transmitem permanent semnale clare vizând:

- starea de bine;
- starea de spirit;
- conduita;
- atitudinea;
- comportamentul,

prin segmentul vestimentar de zi cu zi/cotidian, vizând în acest caz, raportarea la o comunitate de referință.

În acest context, și făcând referire specială la **secvența medicală**, în speță **spitalul, uniforma / halatul**, atât a: - medicului;

- asistentului medical;

- infirmierului;
- bracadierului,

își au importanța lor din punct de vedere psihocromatic, astfel încât **mesajul** transmis prin culoare să:

- surprindă sau nu;
- fie interpretat sau nu;
- declanșeze sau nu;
- codifice sau nu;
- decodifice sau nu,

la nivelul de acceptare sau nu a acestuia, o **reacție** din partea pacientului, indiferent de:

- vârstă;
- diagnostic;
- status social,

el aflându-se pe o perioadă bine determinată internat într-o unitate spitalicească.

Existența unui cod cromatic pentru uniformele medicale într-un spital este foarte importantă pentru organizarea și eficiența activităților desfășurate în cadrul oricărei instituții medicale. Acest cod cro-

matic, care atribuie culori specifice diferitelor categorii de personal medical, servește mai multor scopuri:

- **identificarea rapidă a membrilor echipei:**

Într-un mediu aglomerat și într-o permanentă dinamică, identificarea rapidă a membrilor echipei medicale este foarte important pentru coordonarea eficientă a activităților. Astfel, un cod cromatic pentru uniforme permite personalului să identifice rapid și precis rolurile și responsabilitățile fiecărui membru al echipei, încurajându-se comunicarea și colaborarea;

- **prevenirea erorilor și a neînțelegerilor:**

Uniformele standard ajută la prevenirea confuziilor și a erorilor în cadrul oricărei unități medicale. Prin asocierea unei culori specifice cu fiecare tip de angajament medical, se pot reduce riscurile de confuzie în ceea ce privește identitatea și rolul fiecărui membru al echipei. Mai mult decât atât, se poate identifica rapid și apartenența la un anumit departament;

- **sporirea siguranței pacienților:** Identificarea clară a personalului medical prin intermediul uniformelor cu cod cromatic este benefică pentru siguranța pacienților. Aceștia pot identifica mai ușor membrii echipei medicale și pot avea încredere că sunt supravegheați și îngrijiți de specialiști cu experiență;
- **sporirea sentimentului de apartenență la o echipă:** Adoptarea unui cod cromatic pentru uniforme susține sentimentul de apartenență la un departament. Uniformele standardizate creează un sentiment de unitate și identitate în rândul personalului, ajutând la colaborarea în cadrul echipei;
- **profesionalism și încredere:** Uniformele medicale cu cod cromatic contribuie la proiectarea unei imagini de profesionalism și încredere în ochii pacienților. Acest lucru este important în menținerea încrederii și respectului pacienților față de personalul medical și în consolidarea reputației instituției medicale.

Astfel, se poate spune că însușirea unui cod cromatic pentru uniformele medicale dintr-un spital este foarte utilă pentru asigurarea unui mediu medical ordonat, sigur și eficient.

Această practică nu doar facilitează identificarea și comunicarea în cadrul echipei medicale, ci și contribuie la creșterea siguranței pacienților, la promovarea unei culturi a echipei și a profesionalismului și la consolidarea încrederii în instituția medicală.

Bineînțeles că nu există rețete bătute-n cuie, ci simple recomandări care conțin:

- afinități;
- dezbateri;
- constatări;
- abordări;
- dorințe;
- experiențe;
- observații;
- manifestări,

toate legate de **culoarea halatului** purtat de către cadrul medical, **pacientul** însuși decodificându-și:

- revolta;
- starea de spirit;
- emoția;
- impulsivitatea;
- acceptarea;
- neacceptarea;
- toleranța,

printr-o **poziție** comportamental-congnitivă, refuzul de acceptare cât și atitudinea de indiferență, manifestându-se ca atare.

Plecând în fapt și în cunoștință de cauză de la:

- mesajul;
- calitatea;
- intensitatea;
- cunoașterea;
- folosirea

cromatică vizând **halatul** atât în:

- cabinetul medical;
- sala de: - operații;
- joacă;
- mese,

va trebui să ținem cont și de **impactul** acesteia asupra pacientului, stabilindu-se de comun acord o nouă:

- conduită;
- atitudine;
- comportament,

apărută de ambele părți (medic-pacient vs pacient-medic) în situația expres dată.

Încercăm și noi în cele ce urmează, având la bază studiile existente și experiențele acumulate, de a sintetiza o anumită **strategie vizând culoarea** în cauză, dacă se pretează sau nu, pornind de la

- acceptare -(poate) – da
- evitare – nu,

cunoscând și faptul că, din propria experiență pe care o aveți sau sunteți în curs de a o acumula, să puteți completa în mod pertinent și creativ cele semnalate de noi până în prezent, în mod practic și succint. Astfel:

- **roșu** - nu – când lucrezi: - în mediul sanitar;
- cu copiii;

- cu părinții
- pacienților copii;
- **roz** - da - când lucrezi cu: - bebeluși;
- copii;
- nu – când ești în preajma copiilor;
- **portocaliu** – da- când lucrezi și interacționezi cu copiii;
- **maro**- nu – într-un loc/serviciu unde ai nevoie de multă energie;
- **albastru** (nuanțe) – da – când vrei:
 - să fii:- prietenos;
 - abordabil;
 - să îți liniștești mintea;
 - nu – când vrei să lucrezi în echipă;
- **verde** (nuanțe) – da – când vrei să:
 - transmiți energie;
 - ajuți;
 - se simtă bine cei din jurul tău;

- nu – în preajma copiilor care trebuie să se concentreze
- **negru** - nu: - când lucrezi cu copiii;
- când încerci să încurajezi comunicarea deschisă.

Paradoxul apare la **albul**, atât de emblematic și folosit în sectorul medical, el apărând ca:

- da - când:
- dorești să gândești limpede;
- vrei să pui lucrurile la punct;
- nu- când vrei să pari: - inabordabil;
- rece;
- nepăsător;
- elitist;

Legat de **albul** în acțiune, Haller K. (2019) spunea: “Spitalele sunt un bun exemplu în ceea ce privește modul în care putem să experimentăm dualitatea psihologică a unei culori.

Pe de o parte, **efectele pozitive** ale **albului** sunt în acord perfect cu țelurile administrației spitalului. Albul ajută spațiul să pară:

- igienic;
- liniștit;
- ordonat.

Pe de altă parte, pacienții pot să experimenteze **efectele negative** adverse ale **albului**, adică să:

- se simtă izolați;
- li se pară că le este: - frig;
- frică;
- trăiască sentimentul de abandon emoțional.

Or, toate aceste senzații nu duc la recuperarea stării de bine mentale sau fizice și adesea angajații spitalelor trebuie să muncească de două ori mai mult ca să compenseze efectele negative ale albului, ce transformă mediul spitalicesc într-unul rece și dezolant.

Ați observat probabil că:

- spitalele;
- căminele de bătrâni;
- căminele de copii;
- școlile,

au început **să abandoneze** decorurile integral albe-
deoarece efectele negative ale albului asupra:

- sănătății;
- stării de bine,

fiind recunoscute pe o scară din ce în ce mai largă”.

De asemenea, **atenție** totuși și la **abundența**
cromatică, în sensul în care e necesar a menține un
echilibru între:

- mesaj;
- informare;
- conduită;
- atitudine;
- comportament,

astfel încât, **dacă**:

- este personalizată pentru o anumită unitate spita-
licească (exp.- secția de chirurgie, U.P.U., A.T.I);
- identifică o categorie de cadre medicale (medici,
asistenți, infirmiere, etc.);
- se adresează unei anumite categorii de pacienți:
 - copii;
 - adolescenți;
 - adulți;

- în vârstă / bătrâni,

nu vor exista conflicte privind comunicarea și relaționarea medic-pacient din acest punct de vedere, dar, e necesară o minimă cunoaștere/cogniție a elementelor psiho-cromatice, vizând situația în sine, pentru o abordare: - corectă;

- conștientă;

- constructivă,

având ca rezultat eficiența structural-logistică dintre cei doi actori: - **ascultătorul –medic**

și

- **povestitorul – pacient.**

Dacă, metaforic vorbind, am porni prezumtiv de la: - florile;

- desenele animate;

- jucăriile,

și ajungând la imprimeurile viu colorate de pe halate, **relația medic-pacient-copil** ar putea deveni benefică și calitativ superioară, dar și că:

- figurile geometrice;

- mijloacele de transport;

- simbolurile (varia),
adresate celor în vârstă și existente pe halatele
personalului medical, nu știm care ar putea fi reacția
acestui pacient, plecând de la: - dispoziția;

- indispoziția;

- refuzul;

- acceptarea;

- interesul;

- dezinteresul

față de cele menționate anterior, **putând să ne surprindă**, în sensul în care știm cât de importantă este și **comunicarea non-verbală**, atât într-un caz cât și în celălalt, necesar fiind a obține rezultatul scontat sau nu, pornindu-se întotdeauna de la **cauză** și ajungând în final, la **efect**.

Parafrazând, am putea zice: “spune-mi halatele ce culoare ai, ca să știu cum să mă simt”, realizând de fapt, un nou început în comunicarea și relaționarea celor doi (medic-pacient vs pacient-medic), pornind de la ... **culoare**.

Adagio ...

Periplul nostru cognitiv – atitudinal – comportamental, a adus în prim plan o nouă abordare, alături de **poveste**, prin prisma relaționării medicului cu pacientul, **a culorii**, mesajul ei, pornind de la **metafora** ce-a devenit **cromo-metaforă**, ajungând evolutiv la **psiho-cromatică**, dezvăluind pe parcurs noi strategii logistice, aplicate în vederea îmbunătățirii și explorării acelor căi ce fac din **comunicare**, punctul forte în folosirea cuvântului între:

- **ascultătorul - medic**

și

- **povestitorul- pacient**

știind și neuitând că “la-nceput a fost cuvântul”, iar dacă acesta **prinde și culoare**: - echilibrul;

- eul personal;

- starea de bine;

- starea de spirit;

- susținerea emoțională,

în contextualitatea dată, toate se vor constitui într-o **matrice a interdisciplinarității** din punct de vedere a evoluției valorii umane, dovedindu-și:

- coerența;
- aplicativitatea
- și ...
- umanismul.

Bibliografie

1. Burns G. W (2016) – *Vindecarea prin povești-culegere de cazuri destinată folosirii metaforelor terapeutice*, Ed. Trei, București
2. Copley A. Wits, *Fittes and Francies* (Londra-1595)
3. Haller K.(2019) – *Psihologia culorilor*, ed. Baroque&Arts, București
4. Kastan D.S. Farthing St.(2020) – *Culorile-pasiune și mister*, Ed. Baroque 7 Arts, București
5. Khaleghimoghaddam N. (2023) – *Understanding the interplay of light, color and interior design in healthcare spaces*
6. Lăzărescu M. (1994) – *Psihopatologie clinică*, Ed. Helion, Timișoara
7. Meerwein G., Rodeck, B. & Mahnke, F.H. (2007) – *Color – Communication în Architectural Space* (First Ed.), Germany, Birkhäuseră

- 8.Mahnke F.D & Mahnke, R.H. (1993) – *Color and Light în Man-Made Environments*, New York, Van Nostrand Reinhold
- 9.Nițan C.N. (2024) – *Importanța cromaticii în cabinetul medical din perspectiva pacientului*, lucrare licență- UMFST
- 10.Nielson K.J. & Taylor D. A. (2011) – *Interiors: An Introduction*, (Fifth Ed., pp. 53-377), United States of America: McGraw-Hill Companies, Inc.
11. Pile J.(1997) – *Color in Interior Design*, New York : McGraw-Hill
- 12.Phillips S.V.(2009) – *The Seductive Power of Home Staging A Seven-step System for a Fast and Profitable Sale*, Indianapolis, IN, Dog Ear Publishing
- 13.Pășca M.D., Benga E. (2016) – *Terapii ocupaționale și arte combinate – repere creative*, Ed. Ardealul, Tg. Mureș
- 14.Pășca M.D. (2024) – *Rolul mediului în abordarea ecopsihologiei*, Ed. Ardealul, Tg. Mureș
- 15.Pășca M.D. (2012) – *Comunicarea în relația medic-pacient*, Ed. Ardealul, Tg. Mureș

16. Pașca M.D. (2019) – *Povestea în relația medic-pacient*, Ed. Ardealul, Tg. Mureș
17. Rochani A. (2014) – *Evaluation of the perceptual specification of color in interior space by color therapy attitude: patient rooms in healing environments*
18. Rubert R, Long L.D. & Hutchinson M.L. (2007) – *Creating a healing Environment in the ICU, Critical care nursing: Synergy for optimal outcomes*, MA: Jones and Barlett Publishers, 27-39
19. Stanton N. (1995), *Comunicarea*, Ed. Știință și Tehnică, București
20. St. Clair K. (2017) – *Culorile și viața lor secretă*, Baroque & Arts, București
21. Verderber, S. (2010) – *Innovations in Hospital Architecture*, Oxn, UK: Routledge
22. Wright A. (2009) – *Colour & Imaging Institute Report*, University of Derby
23. Yanni C. (2007) – *The Architecture of Madness Insane Asylums in the United States*, Minneapolis: University of Minnesota Press, pp.56-9

- 24. www.colour-affects.co.uk/research
- 25. www.oberlo.com/blog/color-psychology-color-meanings
- 26. www.colorspsychology.org
- 27. www.colour-affects.co.uk/psihological-properties-of-colours
- 28. *DEX* (2009)